

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 15 september 2011

MEDITATIE

De eenheid van de sprinkhanen

Agur krijgt beschamend onderwijs uit het rijk der natuur. Hij werd onderwezen door Gods Geest in de vlijtigheid van de mieren en de veiligheid van de konijnen. Nu bepaalt Agur ons bij een andere van de kleinste dieren der aarde: de sprinkhanen.

Dat was voor de Oosterling een helder beeld. Een beeld waar de meeste Israëlieten van schrokken. Immers: als zo'n grote zwerm sprinkhanen zich op het land verspreidde, dan betekende dat wel het einde van de oogst. Hoe vaak wordt ons in de Schrift de komst van de sprinkhanen niet als een aangrijpend oordeel Gods gepredikt?

Welnu, Agur zag eens zo'n grote zwerm sprinkhanen aankomen. Een wonderlijk gezicht! Dat hele grote volk van sprinkhanen komt niet terecht op één klein stukje land, maar verspreidt zichzelf in verschillende orden over het gehele land. En dat, terwijl ze geen koning of aanvoerder hebben. Zonder koning zijn ze toch één.

Een beeld met verschillende zaken tot onderwijzing. Moet dat beeld ons niet

De sprinkhanen hebben geen koning, nochtans gaan zij alle uit, zich verdelende in hopen.

Spreuken 30:27

aanklagen, als we in het algemeen de kerk in Nederland bezien? Ja, zelfs als we de ware Kerk bezien? De Kerk Gods heeft wel een Koning, maar is niet één. Hoe verdeeld en verscheurd is het ware Sion Gods, als beenderen aan de mond van een graf. En dat, terwijl de Koning van de Kerk in Zijn hogepriesterlijk gebed heeft gebeden: *Opdat zij allen één zijn* (Joh. 17:21). O, dan moest schaamte ons aangezicht wel bedekken. Dan zouden we eigenlijk met Jeremia wel moeten uitroepen: *Och, dat mijn hoofd water ware en mijn oog een springader van tranen!*

Geliefde lezer(es), hoe is dat bij ons? Er zijn er die wel een eenheid zoeken, maar ten koste van de waarheid. Maar dat is een eenheid die niet uit God is! Aan de andere kant zijn er ook,

die de kerkmuren hoog optrekken en de gebreken van andere kerkverbanden bespreken. Maar waar is onder ons het volk dat weent over zoveel verval? Waar zijn ze, die zich in waarheid om de ere Gods bekommeren? O, mocht de Geest Gods als de noordenwind de hof van Zijn Kerk nog eens doorwaaien. Opdat er een volk in de schuld mocht komen en de les van de sprinkhanen ging verstaan.

Maar er valt nog wel meer te leren van de sprinkhanen. Zij hebben geen koning, maar kennen wel verschillende orden. Hoe is dat met het Sion Gods? Zij hebben wel een Koning, maar kennen ook verschillende orden. Ook onder Gods volk is er verschil. Daar zijn er, die door het wonder van wedergeboorte het geschrei uit de diepten leren kennen. O, zij behoren in de waarneming van hun ziel niet bij dat volk. Zij worden wel verbonden aan dat volk met liefdebanden, maar zij beleven juist dat ze er zo buiten staan. En toch: als ze horen prediken van de Koning van dat volk, dan is het alsof er tere snaren in hun ziel geraakt worden. Al kennen ze Hem niet. Och, zijn er zulken ook onder onze lezers?

Maar er zijn er ook, die door het geschonken geloof God leerden rechtvaardigen. Die naar recht er eeuwig buiten moeten vallen. En die juist in die weg de Koning in Zijn schoonheid leerden kennen, in welke trap en mate dan ook. Zij leren steeds meer verstaan: *Eén is uw Meester*. En wat is die les toch een voortdurende les in het leven van dat volk. Dan moeten zij steeds meer van zichzelf en anderen worden afgebracht. Dan is het zo nodig, dat zij zichzelf steeds meer als een verloren en doemwaardig mens leren kennen. Zij leren de voetstappen drukken van de Koning in zelfverloochening, kruisdragen en volgen. En in die weg vallen ze zichzelf alleen maar tegen. Zij komen juist aan de weet dat ze zulke grote vijanden van vrije genade zijn. Maar juist dan wordt de liefde van de Koning zo'n onuitsprekelijk wonder. Hij toont hen Zijn uitnemende liefde en verklaart hen die door hen in te leiden

Inhoud

89e jaargang

Nr. 50

- 1 De eenheid van de sprinkhanen
- 2 Wat is het geweten (2)
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (36)
- 4 Commentaar: Armoede of rijkdom
geef mij niet
- 5 Even maar...
- 6 Hoe nu verder?
- 7 Als ze het maar in handen krijgen...
- 8 Leven en werk van ds. M. Heerschap
(1911-1993) (2)
- 10 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 14 Kerkdiensten

in de gangen van Zijn vernedering. In die Borgtochtelijke arbeid, waarin Hij Zijn bloed en gerechtigheid als de enige grond van de zaligheid hen openbaart. Maar ook in de gangen van Zijn verhoging, waardoor Hij de zaligheid toepast aan het hart.

Onder dat volk zijn er ook, die in de weg van heiligmaking hun vuile bron van wanbedrijven steeds meer leren kennen. Voor hen wordt het wonder al groter, dat Hij heeft willen omzien naar zulke onheilige Adamskinderen. Zij worden met Asaf een groot beest voor God.

Dat volk des Heeren is zo onderscheiden. Onder hen zijn zwakgelovigen en sterkgelovigen. Daar zijn ook meer en minder geoefenden. Er zijn verschillende genadeleidingen. Maar ook de natuurlijke omstandigheden waarin ze geleid worden, kunnen zeer verschillend zijn. Maar, hoe verschillend ze dan ook zijn, toch ligt er een band, door God gelegd. Om in het beeld van de sprinkhanen te blijven: als er een ander dier tussen zou kruipen

De eenheid van Gods kinderen ligt echter niet in hen! O, als zij zelf die eenheid moesten bewerken of bewaren, dan kwam er niets van terecht. Maar die eenheid ligt in de eerste plaats in het eeuwig welbehagen van de Vader. Hij heeft Zijn volk verkozen van de stilte van de eeuwigheid. Daarom getuigt de HEERE in Jer.31:2: *Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.* De grondslag van die eenheid ligt daarom in het verkiezend welbehagen van de Vader.

Maar die eenheid ligt ook in het werk van de Zoon. Als de enige Hogepriester heeft Hij getuigt: *Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven.* Hij droeg ze allen op Zijn borstlap. Naam voor naam en persoon voor persoon heeft Hij ze gedragen in Zijn Borghart. Alzo Hij de Zijnen heeft liefgehad, zo heeft Hij ze liefgehad tot het einde. Voor hen stortte Hij Zijn bloed en voor hen stierf Hij de vervloekte dood des kruises. Voor hen daalde Hij neder ter helle en werd Hij in het graf gelegd. Voor hen stond Hij op en is Hij ten hemel gevaren. En nog draagt Hij ze in Zijn hart als de enige Voorspraak bij de Vader. O, wat ligt de vastheid toch alleen in die grote Hogepriester.

Maar nu ligt de eenheid van Gods volk ook in het werk van de Heilige Geest. Hij zoekt ze allen op, die van nature met alle Adamskinderen liggen op de vlakte van het veld. Hij maakt ze van dood levend en overtuigt ze allen van zonde, gerechtigheid en oordeel.

Hij maakt plaats voor de Persoon en het werk van die dierbare Middelaar. Maar Hij verbindt dat volk ook aan elkaar. Daar is niets van hen bij.

Hoe groot als de gemeenschap der heiligen eens beoefend mag worden. Dan wordt de eenheid ervaren in de Koning. Als de één spreekt vanuit het gemis, en de ander vanuit de levende geloofsoefeningen, dan wordt toch de eenheid ervaren. Weet u waar? Als ze in het dal van de ootmoed verkeren, in de schuld en onwaardigheid.

Daar leren ze er iets van om de ander uitnemender te achten dan zichzelf. Dan gaat het alleen om de eer van de Koning. Die tijden zijn hier slechts ten dele. Maar straks zal dat gehele volk waarlijk één zijn. Dan zal vervuld worden wat de Koning Zelf gesproken heeft in een ander beeld: *En het zal worden één kudde en één Herder.*

Geliefde lezer(es), behoren wij tot dit 'sprinkhanenvolk'?

Wekerom,

ds. B.J. van Boven

2

Wat is het geweten

Wat zegt Gods Woord

Gods Woord leert ons dat ons geweten te maken heeft met de openbaring van God. Voor de val openbaarde de Heere Zich rechtstreeks aan Adam en Eva. In het paradijs wilden en konden Adam en Eva volmaakt liefhebben en gehoorzamen.

Er was sprake van een volmaakte kennis van God en Zijn wil en ook een volmaakte begeerte om naar Zijn wil te leven, ziende op de boom des levens. Er was geen zonde en daarom was er niets dat hen veroordeelde in hun geweten.

De boom der kennis des goeds en des kwaads stond wel in het paradijs als teken van het proefgebod. Omdat het voor Adam en Eva hun hoogste lust was om God te gehoorzamen, was het voor hen gemakkelijk om niet te eten van die boom. Door het eten van de vrucht van deze boom zouden Adam en Eva pas ondervinden wat goed zij verliezen zouden en in wat kwaad zij vervallen zouden (zie kanttekening 23 bij Gen 2:9). Direct op het eten van de verboden vrucht volgde dat hun geweten hun veroordeelde. Een beschuldigend geweten, waarmee ze van God áf vluchtten.

Na de val openbaart God Zich in de natuur en in de Bijbel. We noemen dit respectievelijk Zijn *algemene en bijzondere* openbaring. De algemene openbaring leert ons dat er een God is. De Heilige Schrift leert ons Wie die God is.

Vanuit de algemene openbaring weten we dat ieder mens een ingeschapen Godskennis heeft. Zeker, dit be-

sef is wel verduisterd, maar toch is het er. Nauw daarmee verbonden is, dat ieder mens een zeker besef heeft van goed en kwaad. Het geweten wordt daarom wel genoemd 'de stedehouder Gods', als overblijfsel van de ingeschapen Godskennis bij elk mens.

In het geweten presenteert God Zich als de hoogste Wetgever. Dit betekent niet dat God Zich via het geweten rechtstreeks doet kennen in Wie Hij is, maar wel dat via het geweten Zijn oordeel over onze daden doorklinkt. Het geweten maakt een natuurlijk mens tot een redelijk-zedelijk schepsel, dat onderscheid kan weten tussen goed en kwaad.

Om God te kennen is echter meer nodig dan een geweten dat spreekt. Daarvoor is nodig de bijzondere openbaring Gods vanuit het Woord door Zijn wederbarende Geest.

Zonder de wet

De klassieke plaats waar de Bijbel spreekt over het geweten is de Romeinenbrief. We lezen in Romeinen 2:14,15: 'Want wanneer de heidenen, die de wet niet hebben, van nature de dingen doen, die der wet zijn, dezen de wet niet hebbende, zijn zichzelf een wet; als die betonen het werk der wet geschreven in hun harten; hun consciëntie medegetuigende, en de gedachten onder elkander beschuldigende of ook ontschuldigende'.

Paulus legt hier uit dat de heidenen - in tegenstelling tot de Joden - de wet van de Tien Geboden, geschreven op twee stenen tafelen, niet hebben en niet kennen. Ze missen de

bijzondere openbaring van God aan Zijn volk Israël. Toch hebben ze in zekere zin iets van de wet en handelen ze naar die wet. Want, zegt Paulus, 'die wet is geschreven in harten'. Hoe merken ze nu dat die wet geschreven is in hun hart? Dat merken de heidenen, die leven zonder de Woordenopenbaring, doordat hun geweten hun tot een getuige is, om ze te laten weten of ze iets verkeerd of iets goed doen. Het geweten beschuldigt of verontschuldigt, zegt Paulus.

Geweten en zonde, beschuldigend geweten

Het geweten, zoals we dat na de val in zijn aanklagende en veroordelende werking kennen, functioneert bij het zondigen, de overtreding van Gods geboden. Dit was bij Adam en Eva voor de val niet zo. Voor de val was er geen stem in de mens die als het ware tegenover hem stond en hem aanklaagde. Direct na de overtreding van Gods gebod openbaarde zich het geweten bij Adam en Eva, in zijn beschuldigend karakter, toen ze zich verborgen voor God. Ineens was er schrik, vrees en schaamte.

Dit besef van goed *en* kwaad en het oordeel daarover in zijn geweten draagt ieder mens met zich mee na de val. Geen enkel mens is gewetenloos, al kan het geweten soms nagenoeg niet meer spreken en noemen we mensen om hun gruwelijke daden wel eens 'gewetenloos'.

Geweten en genade, ontschuldigend geweten

Als regel geldt dat een mens zich in zijn geweten niet veroordeeld zal voelen over zonden die hij niet bedreven heeft. Gelukkig is het als we zo mogen luisteren naar ons geweten in ons doen en laten, dat we niet voortdurend ons geweten geweld aandoen. Dankzij Gods algemene genade kan zo elk mens een bepaalde mate van rust en vrede ervaren in zijn geweten als hij - in uiterlijke zin - zijn leven probeert in te richten naar Gods geboden.

De ware vrede in het geweten wordt echter ontvangen door Gods wederbarende genade.

Door de val in het paradijs heeft de mens het beeld Gods, bestaande uit ware kennis gerechtigheid en heiligheid, verloren. Dit betekent dat Gods heiligheid en rechtvaardigheid, die in het geweten doorklinkt, de mens schuldig stelt en met vrees, schaamte en schrik vervult.

Door Zijn genade gaat de Heere, in

WAT IS UW NAAM?

36

Nooddruftigen

'Hij zal den arme en nooddruftige verschonen, en de zielen der nooddruftigen verlossen.'

Psalm 72:13

Er zijn woorden en uitdrukkingen die wij vaak gebruiken zonder de diepte ervan te beseffen. Het woord nooddruftige is er één van. We zien in deze uitdrukking het woord nood. Een nooddruftige is dan ook iemand die in nood is en het meest noodzakelijke tot onderhoud van het leven moet missen.

Het is opmerkelijk dat de Heere in Zijn Woord vele malen uitspreekt voor de nooddruftige te zullen zorgen. Hij denkt aan hen. Dat is een wonder. Wij mensen hebben vaak meer op met vermogenden en welgestelden. Bij de Heere is dit anders. Als bewijs noemen we een aantal teksten.

Hij verheft den geringe uit het stof, en den nooddruftige verhoogt Hij uit den drek, om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij hen den stoel der ere doe beërven; want de grondvesten des aardrijks zijn des HEEREN, en Hij heeft de wereld daarop gezet (1 Sam. 2:8). Want de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden, noch de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn (Psalm 9:19). 'Om de verwoesting der ellendigen, om het kermen der nooddruftigen, zal Ik nu opstaan, zegt de HEERE; Ik zal in behoudenis zetten dien hij aanblaast' (Psalm 12:6).

Het aantal teksten waarin de Heere in gunst neerziet op de nooddruftige is opvallend groot. Hij laat Zijn goddelijk oog op hen vallen. Ook valt op dat Hij dit doet naar lichaam en naar ziel. Hij kent de noodzakelijkste dingen van de ziel. Dit weet Hij van iedere stand in het leven der genade. De Heere weet van de begeerte en het uitzien van Zijn nooddruftigen af. Maar Hij kan die ook vervullen, omdat Christus het noodzakelijkste moest missen. De Zaligmaker was op Golgotha in de Godsverlating. Hij riep uit: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'. Hij wilde in die nood zijn, om nooddruftigen te kunnen helpen. Hij kent hun nood van de ziel.

Maar Hij weet ook van hetgeen nodig is voor het uitwendige leven. De noden van het lichaam zijn Hem niet onbekend. Hij weet ook alle dingen van huiselijke en familieomstandigheden. Ook daarin komt Hij de nooddruftigen te hulp. Dat kan Hij ook om Christus' wil.

De noden zijn er omdat we tegen God hebben gezondigd naar lichaam en ziel. In deze zaken missen we het noodzakelijkste. Weten we dit ook? Weet u dat u nooddruftig bent?

Gelukkig die het weten mag. Voor hen is er maar één troost. 'Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven, niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben'.

Poortugaal, ds. C. Neele

de weg van wedergeboorte en geloof, al Zijn kinderen onderwijzen in de verzoening van de zonden alleen door het bloed van Christus en van de vernieuwing door Zijn Geest naar het beeld van Christus.

Door deze wederbarende genade gaat de Heilige Geest ook in het geweten getuigenis geven van de vergeving der zonden in Christus. Als dit gebeurt, beschuldigt het geweten niet meer maar spreekt vrij, 'ontschuldigt'. Door dezelfde wederbarende genade gaat de Heilige Geest het geweten zuiveren en reinigen en liefde tot Gods wet werken.

Door de wederbarende genade gaat de Heilige Geest ook in het geweten getuigenis geven van de vergeving der zonden in Christus.

Hoe in het geweten in beginsel vrede in plaats van veroordeling wordt ondervonden en hoe het geweten gereinigd en gezuiverd wordt, beschrijven vooral Paulus en Petrus op verschillende plaatsen in hun brieven. Ze schrijven onder andere over een goed, rein, onergerlijk geweten, maar ook over een zwak geweten. Ze behandelen ook het toegeschroeiende geweten en de vrijheid van geweten. Paulus legt ook uit wat het betekent dat hij geopenbaard is in het geweten van zijn hoorders door de prediking.

Elk mens heeft geweten

De Bijbel schrijft dus aan ieder mens een geweten toe, een vermogen dat echter niet onfeilbaar is en heel verschillend is per individu. Ons geweten heeft iets heel persoonlijks.

Dit maakt dat iemands geweten principieel niet het laatste woord kan hebben bij ons beslissen over goed en kwaad. De laatste norm over wat goed en kwaad is, is Gods onveranderlijke wil die Hij openbaart in Zijn heilige wet.

Een geweten dat gevormd en genormeerd is naar Gods geopenbaarde wet zal de mens op een betrouwbare manier doen oordelen over wat goed en kwaad is.

Het geweten in onze belijdenis

Het geweten wordt ook ter sprake gebracht in de Nederlandse Geloofsbelijdenis en in de Dordtse Leerregels. In beide belijdenisgeschriften komt het geweten, naar de aard der zaak,

aan de orde als gesproken wordt over de zondeval en de erfzonde waardoor onze natuur verdorven is. De gevallen mens heeft echter nog een ingeschaapen Godskennis. Dit is het geweten.

In artikel 14 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, dat als titel heeft 'Van de schepping en val des mensen en zijn onvermogen tot het ware goed', lezen we van de gevallen mens: 'En in al zijn wegen goddeloos, verkeerd en verdorven geworden zijnde, heeft hij verloren al zijn uitnemende gaven, die hij van God ontvangen had en heeft niet anders overig behouden dan kleine overblijfselen daarvan, dewelke genoegzaam zijn om den mens alle onschuld te benemen'. Met deze 'kleine overblijfselen' bedoelt Guido de Bres hier o.a. het geweten.

In de Dordtse Leerregels, III en IV, paragraaf 4, komt het geweten ook ter sprake. In het voorgaande is de diepe val van de mens getekend waardoor alle mensen 'onbekwaam tot enig zaligmakend goed, geneigd tot kwaad, dood in de zonden en slaven der zonde'.

In paragraaf 4 wordt vervolgens geschreven: 'Wel is waar dat na de val in den mens enig licht der natuur nog overgebleven is, waardoor hij behoudt enige kennis van God, van de natuurlijke dingen, van het onderscheid tussen hetgeen betamelijk en onbetamelijk is, en ook betoont enige betrachting tot de deugd en tot uiterlijke tucht'.

Onze vaders laten duidelijk uitkomen dat de verdorven natuur alleen vernieuwd kan worden door wederbarende genade, maar dat er via het

geweten een ingang is bij de natuurlijke mens om hem tot deugd aan te sporen en het kwade te weerstaan, zoals uit de laatste zin van paragraaf 4 duidelijk naar voren komt. Dit ook met het oog op de mogelijkheid van opvoeding en onderwijs.

Definitie

Om nu tot een voorlopige afronding te komen een citaat uit "De Christelijke encyclopaedie voor het Nederlandse volk" (uitg. Kok Kampen, 1925). Een wat lange, maar duidelijke definitie van wat het geweten is:

'Het geweten is, dankzij Gods algemene genade, een streng en onverbiddelijke rechter over den mensch. Hoewel het niet geraden is in de praktijk van het leven ooit iets tegen zijn geweten te doen, moet men wel in het oog houden, dat het geen absolute maatstaf is ter beoordeling van goed en kwaad. Het kan dwalen. Er zijn mensen met een nauw en met een ruim geweten, wie voortdurend over zijn geweten heen leeft, maakt het al zwakker, en heeft ten slotte geen gevoel meer voor hetgeen behoort of niet behoort. Het kan geheel vergiftigd worden. Enkeligen hebben het als met een brandijzer toegeschroeid, het spreekt niet meer. Het geweten, dat van nature bevekt is, moet door Gods Geest geheiligd en gezuiverd worden en zich in zijn onmiddellijke beoordeling steeds meer conformeren aan de Wet Gods'.

(wordt vervolgd)

Rijssen,

ds. A. Schreuder

COMMENTAAR

Armoede of rijkdom geef mij niet

Wie het nieuws een beetje bijhoudt weet dat onze economie behoorlijk onder druk staat. Beurskoersen gaan op en vooral neer. Na de kredietcrisis hebben we nu de eurocrisis. De economische groei stagneert. De bankwereld voelt zich onzeker. Pensioenfondsen komen in problemen. De overheid moet fors bezuinigen.

Nu is De Saambinder geen blad om de actuele economische problematiek te verhandelen. Maar het is ook niet gewenst om daar helemaal aan voorbij te gaan. In de Bijbel komen de vragen van het maatschappelijk bestaan wel degelijk aan de orde. Daarin – en dat heeft ons wat te zeggen – wordt met name gewaarschuwd tegen de geva-

ren van de rijkdom. 'Die rijk willen worden vallen in verzoeking en in de strik en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang' (1 Tim. 6:9). De rijken moeten gewaarschuwd worden, zo lezen we in hetzelfde hoofdstuk, dat zij hun hoop niet stellen op de ongestadigheid van de rijkdom (1 Tim. 6:17).

Bovendien geldt dat de verleiding van de rijkdom het Woord verstikt, waardoor het onvruchtbaar wordt (Matth. 13:22). 'Hoe bezwaarlijk zullen degenen die goed hebben, in het Koninkrijk Gods ingaan!', zo zegt Jezus, nadat de rijke jongelingbedroefd is teruggegaan (Luk. 18:24). Van hem wordt zelfs gezegd dat hij zeer rijk was.

De psalmist spreekt over mensen die op hun goed vertrouwen en op de veelheid van hun rijkdom roemen, wier binnenste gedachte is dat hun huizen zullen zijn in eeuwigheid. Zij zullen echter als de beesten vergaan. Van hen geldt: 'Hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven' (Psalm 49:7-13).

Het mij bescheiden deel

Aan het eind van het Spreukenboek

vinden we het gebed van Agur: 'Armoede of rijkdom geef mij niet, voed mij met het brood van het mij bescheiden deel' (Spr. 30:8). Van de rijkdom vreest hij dat hij daardoor God zou verloochenen en zou zeggen:

Nood leert bidden, zo zegt men wel eens. Maar voor een waar gebed is meer nodig dan maatschappelijke nood.

'Wie is de HEERE?'. En als hij verarmd zou zijn, is hij beducht dat hij zou gaan stelen en daarmee de Naam van zijn God zou aantasten.

Dat bescheiden deel waarvan hier sprake is, moeten we wel goed verstaan. De formulering in de Jongbloeduitgave van de Statenbijbel ('voed mij met het brood mijns bescheiden deels') kan gemakkelijk tot verkeerde conclusies leiden. Een bescheiden deel, een bescheiden portie betekent in ons spraakgebruik een beperkte, een kleine portie. Hier gaat het echter om het deel dat God hem heeft toegewezen. Of dat nu aan de grote of de kleine kant is, dat is niet

het belangrijkste. Met hetgeen God hem in Zijn voorzienig bestel toeschikt, daar is Agur tevreden mee. Hij weet dat dat voor hem het beste is. 'Laat my geniet die brood wat vir my bestem is', zo lezen we in de Zuidafrikaanse Bijbel. En daarbij vraagt hij voor de uitersten van armoede of rijkdom bewaard te blijven.

Naar armoede hoeven we ook niet te verlangen. Nood leert bidden, zo zegt men wel eens. Maar voor een waar gebed is meer nodig dan maatschappelijke nood. Bovendien geldt in niet weinig gevallen dat nood leert vloeien. De onkerkelijkheid begon in Nederland aan het eind van de negentiende eeuw zowel aan de bovenkant als aan de onderkant van de maatschappij. Zowel bij mensen die zeer welvarend waren als bij de arbeiders die in grote armoede leefden.

Nu zijn armoede en rijkdom ook weer relatief. Wie nu arm is in Nederland, beschikt over een inkomen en een pakket voorzieningen waarmee je in Indonesië of Senegal op z'n minst tot de middenklasse zou behoren. De afgelopen 60 jaar is de welvaart in Ne-

vervolg op pagina 7

Even maar...

De Heere is recht

Het was aandoenlijk om dat oude stel van 96 en 92 jaar samen te zien. Hij, iets dementerend, zij, zo zichtbaar broos en kwetsbaar. En een paar keer op een dag kwam de oude baas haar bezoeken. Dat is nu de beloofde huwelijksvrouw in de praktijk! Iemand bracht hem dan naar de afdeling waar zijn vrouw lag. Dan zaten ze hand in hand. Zomaar even bij elkaar. Ze spraken stillemkes over wat ze hadden meegemaakt.

Hun levensverhaal was indrukwekkend. Was eerst hun enige zoon gestorven, daarna kreeg hun schoondochter de gevreesde ziekte. Die twee hadden ook slechts één zoon, een jongen van elf. Hij kwam onder een vrachtwagen en verwisselde het tijdelijke met het eeuwige.

Ze keken naar degene tegen wie ze

het vertelden. De oude ogen vol van tranen; de handen stevig in elkaar gestrengeld. Ze vertelden dat ze geërfd hadden van hun kleinzoon. Wat een onbeschrijflijk leed was er in het leven van deze oude mensen gekomen. En nu wisten ze dat ze zelf spoedig zouden sterven. Zij aan haar leveraandoening en hij waarschijnlijk van verdriet. Kort daarna stierf ze inderdaad. Hij wilde zo graag nog even kijken naar zijn geliefde vrouw. Afscheid nemen van haar ontzielde lichaam. Maar haar mond die zo vol liefde tot hem gesproken had, was nu een dunne stille streep. Haar altijd zo liefdevolle ogen waren voorgoed gesloten...

Zo stonden we dus bij het lichaam van zijn vrouw, de verhalen die ze verteld hadden nog vers in het geheugen. Wat moet je dan zeggen? Het diepe intense verdriet van de

oude baas was zichtbaar aanwezig. En, wie zou geen brok in zijn keel krijgen van zo'n geschiedenis? De man wreef nog eens langs haar wang. En gaf aan dat hij terug wilde. Dan stamel je wat, dat het niet meevalt om afscheid te nemen na zo lang bij elkaar geweest te zijn. Daar draait de man zich naar me toe, sluit de deur van de rouwkamer en zegt: 'M'n jongen, de Heere is recht in al Zijn weg en werk'.

Die woorden maakten diepe indruk. Dat te kunnen zeggen na zoveel leed. Na zoveel verdriet de Heere aan Zijn plaats te kunnen laten. Kunnen we het die oude man, met alles wat we hebben doorgebracht in het leven, nazeggen? Het is een bijzonder voorrecht te mogen zeggen: 'En in Hem is geen onrecht'. Dat is waarlijk voordeel trekken uit het leed...

Hoe nu verder?

Open brief aan jou, achttien jaar of ouder

Ken jij ook van die momenten dat je je afvraagt: Waar gaat het heen met mijn leven? Of... rol je van de ene dag in de andere? Denk je niet na over het wezenlijke van je leven, over de toekomst of je eeuwige bestemming? Hoe moet je dan dóór dit leven en úít dit leven? Waar zul jij zijn in de eeuwigheid? Mag ik met nadruk vragen om daar eens biddend bij stil te staan?

Gebracht

Kijk eens terug op je levensweg. Toen jij er niet om vroeg ben je de kerk binnengedragen waar voortdurend gebeden wordt om jouw bekering, je ware geluk en totale welzijn. Jouw doopnaam is door Gods zorg en leiding verbonden met de Naam van God de Vader, en de Zoon en de Heilige Geest. God drie-enig werkt van geslacht tot geslacht het werk van genade, van wedergeboorte en bekering, van de enige troost in leven en sterven. Dit genadewerk in Christus Jezus voert de Heere *middellijk* uit, door Zijn Woord en inzettingen. Gods verbondstrouw bracht jou in de kerk. Van jongs af aan groeide je op onder Zijn Woord. Dat is niet zo maar 'toevallig'... Dat was Gods leiding. Wat heb je thuis, op school en in de kerk vaak gehoord dat je bekeerd *moet* worden en dat je nog bekeerd *kunt* worden. Wat doet dit Woord jou? Geeft het indrukken in je hart? Dit is een zaak van eeuwig wél of eeuwig wee. Redeneer dit niet weg, want je bedriegt jezelf. Blijf eerlijk met je ziel en de eeuwigheid omgaan. Als je je geweten sust, spreekt het steeds minder.

Je bent geen kind meer. Je wilt zelf verantwoordelijkheid dragen in het maatschappelijke leven. Terecht. Maar doe je het ook innerlijk en kerkelijk? Wil je blijven bij het enige middel tot behoud?

Je maakt keuzes voor het leven, met je opleiding, je beroep, je relatie. Dat geldt ook kerkelijk, innerlijk, je toekomst, je eeuwige toekomst. Blijf jij op de plaats waar je door Gods lei-

ding gebracht bent? Waar je als kerkelijke jongere catechetisch onderwijs krijgt (kreeg). Wil je trouw blijven aan de gemeente? Blijkt uit je houding, dat je zuinig bent op de band aan het Woord?

Blijven

Aan het begin van het seizoen sta je als jongvolwassene voor de keus: wel of niet belijdenis doen. Ben je er nog niet aan toe? Dat kan. Maar je wordt steeds ouder. Andere catechisanten zijn jonger. Blijf je weg, dan valt er een gat. Pas op! De drempel wordt

steeds hoger. De wereld en de zondediens lokken, de dienst des Heeren lijkt zwaar. Maar dat is schijn. Dat probeert de duivel jou wijs te maken. Vandaar deze brief. In Gods Naam roep ik je toe: Breek de band met het Woord en de gemeente niet door. Dat is een heilloze weg. Je beslissing is van levensbelang. Niet meer naar de catechisatie, geen belijdenis doen, godsdienst en zondediens vermengen, kerkelijk shoppen en de ruimte zoeken: het is levensgevaarlijk! Langzaam maar zeker wordt de band met het Woord losser en tenslotte verbroken. Weet je wat dat betekent voor je ziel en je zaligheid? Wat dat betekent

voor jezelf en voor je nageslacht? Ook dat sleep je mee in je vervreemding van de dienst des Heeren. Die processen zijn onomkeerbaar.

En... er is ook verbondswraak. De Heere is al jaren bezig je te roepen. Blijf je er tegenin gaan? Dan geldt voor jou: 'Iemand die dikwijls bestraft zijnde, de nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij' (Spr. 29:1). Dat is geen bangmakerij. Dat zal eeuwig waar blijken! Dat moet ik eerlijk tegen je zeggen. Verbroken banden zijn – menselijkerwijs gesproken – onherstelbaar. Vandaar deze hartelijke oproep: Verbreek de band toch niet! Al heb je nóg zoveel vragen en twijfels, dat is het ergste niet. Maar blijf in de weg van Gods Woord en inzettingen. Biddend om licht en trouw, om de werking van Gods Geest in je hart en leven. Wandel in de weg der middelen en je zult rust vinden voor je ziel (Jer. 6:16). Breek met levenspraktijken die zich niet verdragen met Gods Woord en de band aan de gemeente. Heb je vragen? Leg ze neer voor je ouders, of bij een ambtsdrager in je omgeving.

Daarom

De God Die van geslacht tot geslacht werkt, is een God van wonderen. 'Wat onmogelijk is bij de mensen, is mogelijk bij God.' Hij bekeert nog steeds afkerige 'kinderen'. Daar is de Bijbel vol van. Daarom wil ik niets liever dan jou op dit kruispunt van je leven van ganser harte de vraag dringend voorleggen: Hoe nu verder? Met als antwoord: In de weg van het Woord. Dus naar de (belijdenis)catechisatie, afgesproken?

Je heilzoekende ds. G.J. van Aalst

P.S. Bij de redactiesecretaris, de heer J. J. Verhage, kunt u als ouder of kerkenraad dit artikel eventueel digitaal opvragen om er een geheel vrij en zelfstandig gebruik van te maken.

derland toegenomen in een tempo die vroegere generaties voor onmogelijk zouden hebben gehouden. Vrijwel iedereen onder ons heeft het aanzienlijk beter dan zijn grootouders het destijds hadden.

Bezit en begeerte

Maar wat heeft dat opgeleverd? Zijn mensen daarmee gelukkiger en tevredener geworden? Tevredenheid is bezit gedeeld door begeerte, zo zegt men wel eens. Ons bezit is in de loop der jaren wel aanzienlijk toegenomen, maar onze begeerten evenzeer. Wellicht waren vorige generaties, die het met veel en veel minder moesten stellen, meer tevreden met wat zij hadden.

De huidige economische crisis is in belangrijke mate ontstaan door een explosie van hebzucht en ontevredenheid. Amerikanen kochten huizen die ze eigenlijk niet konden betalen en kregen daarvoor met gemak onverantwoord hoge hypotheeken. Politici accepteerden begrotingstekorten om de kiezers te vriend te houden. Dat daardoor de staatsschuld veel te hoog opliep, dat was een probleem voor later. In de financiële wereld werden forse bonussen uitgekeerd, gebaseerd op korte termijn resultaten. In de grote bedrijven stegen de salarissen en andere emolumenten van topfunctionarissen tot ongekennde hoogte. Het gaat daarbij vaak om bedragen waar wij ons geen voorstelling van kunnen maken. De ene topman wilde voor de ander niet onder doen.

Maar laten we de hebzucht niet alleen en niet in de eerste plaats bij anderen signaleren. Voor geld zijn veel mensen, ook veel kerkmensen, gevoelig. De gelijkenis van de talenten wordt gemakkelijk op een materialistische en onbijbelse manier uitgelegd en toegepast. Moeten wij, met name ook bij onze beroepsuitoefening, onze talenten dan niet gebruiken? Zeker! We moeten ze zelfs goed gebruiken. Dat wil zeggen binnen de kaders van Gods wet. Dan staat niet meer onze eer en ons eigenbelang voorop, maar gaat het om de eer van God en het welzijn van onze naaste. Dat doen wij van nature niet.

De snelle welvaartsgroei van de laatste halve eeuw heeft in brede kring de gedachte post doen vatten dat die stijging altijd maar door zou gaan. Ieder jaar er weer wat bij. Dat lijkt nu allemaal minder vanzelfsprekend. De opkomst van China en andere landen buiten Europa brengt verschuivingen in de wereldeconomie teweeg die nog

niet te overzien zijn.

Daarbij is het verblijdend dat miljoenen mensen in Azië het de laatste jaren beter gekregen hebben dan vroeger. Zij zijn het stadium van de bittere armoede voorbij. Zelfs in Afrika is er duidelijk sprake van economische groei, al zijn daar ook nog allerlei gebieden waar de economische situatie dramatisch slecht is. Denk maar aan de hongersnood in Somalië.

Niet rijk in God

Nu is het economisch leven, zeker op wereldschaal gezien, een uiterst complex geheel. Geen wonder dat bijvoorbeeld in de eurocrisis rond Griekenland deskundigen tot zeer uiteenlopende oordelen komen. Bezuinigingen zijn nodig. Maar ook daar moet je verstandig mee omgaan. Want de een zijn uitgaven, zijn de ander zijn inkomsten. Hoge schulden brengen duidelijk grote risico's met zich mee. Dat geldt voor overheden, maar ook voor particulieren. Als dat besef meer zou doordringen, is dat onmiskenbaar de winst van de huidige crisis.

Hopelijk blijven we bewaard voor de grote werkloosheid waardoor andere Europese landen nu geteisterd worden. Uit verhalen uit de jaren dertig van de vorige eeuw kunnen we weten hoe dramatisch het is wanneer grote groepen mensen jarenlang hun dagen in armoede en ledigheid moeten doorbrengen. Met name voor jongeren is het heel ingrijpend en frustrerend als zij na het beëindigen van hun

opleiding of studie moeten constateren dat niemand hen nodig heeft en dat al hun inspanningen voor niets lijken te zijn geweest.

Het menselijk bestaan heeft onmiskenbaar een materiële kant. Ieder mens heeft voedsel, kleding en onderdak nodig. En er is reden tot dankbaarheid wanneer we niet op een minimumniveau behoeven te leven. God heeft niet alleen voor de noodduft, maar ook voor de genieting en blijdschap willen zorgen, zo schrijft Calvijn in zijn Institutie (boek III, hoofdstuk 10, par. 2). Maar eerder heeft hij de noodzaak beklemtoond om maat te houden. Dat is geen eenvoudige opgave. Als het gaat over het verantwoorde gebruik van de aardse goederen, wijst Calvijn er terecht op dat 'dit terrein glibberig is en naar beide zijden hellende tot de val'.

In een van de gelijkenissen in het Nieuwe Testament gaat het over een succesvolle rijke boer. Hij heeft een grote oogst binnen gehaald. Dat was mooi. Voor de opslag daarvan laat hij grotere schuren bouwen. Dat kun je je voorstellen. De binnengehaalde oogst mag immers niet verrotten. Maar waar bracht hem dat alles? Hij meende daarmee verzekerd te zijn van een mooi leven. Met de dood hield hij geen rekening. God noemt hem een dwaas. En die benaming geldt voor een ieder 'die zichzelf schatten vergadert en niet rijk is in God' (Luk. 12: 21).

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Als ze het maar in handen krijgen...

Het geven van catechisatie aan de belijdeniscatechisanten is heel mooi werk. Alleen al het feit dat in deze tijd jonge mensen zich aan de dienst des Heeren willen verbinden is iets om op te merken. Naast alle zorg die er is, moeten we dit toch steeds ook tegen elkaar blijven zeggen.

Onze jonge mensen horen soms wel eens te veel dat er velen de kerk de rug toekeren. Maar er zijn er ieder jaar ook weer velen die zich aanmelden om de belijdeniscatechisatie te

volgen. Zij verdienen onze warmte en aandacht. Het is voor hen vaak een hele stap, een echte beslissing. Het is de laatste keer dat, zij als alles gaat zoals wordt verwacht, de catechisatie volgen en wel op een bijzondere manier. Het is een heenleven naar het geven van het ja-woord voor Gods aangezicht, en dat is niet zomaar wat. Het gaat toe naar een van harte en vrijwillig verbinden aan de leer die naar de Godzaligheid is, zoals deze in onze gemeenten geleerd wordt. De belijdeniscatechisanten moeten

immers verklaren dat zij de leer van onze kerk, welke zij geleerd, gehoord en beleden hebben, houden voor de ware en zaligmakende leer, overeenkomende met de Heilige Schriften. In de periode hiernaartoe mogen zij, zoals aan het eind van het Kort Begrip geschreven staat, met hun vragen komen en moeten wij als ambtsdragers hen 'genoeg doen' vanuit de Heilige Schrift. Op het moment van belijdenis doen, mag er echter geen twijfel meer bestaan en beloven de catechisanten ook in leven en sterven bij deze leer te blijven.

Ontstaan

Om samen met onze jonge mensen naar dit ogenblik toe te leven, wordt er in vrijwel alle gemeenten zeker meer dan een uur belijdeniscatechisatie per week gegeven. We proberen dat laatste jaar nog zoveel mogelijk mee te geven. Het Kort Begrip wordt in zijn geheel doorgenomen aan de hand van de uitleg die ds. G.H. Kersten daaraan gegeven heeft. Daarnaast proberen we de belijdeniscatechisanten ook iets bij te brengen over onder meer de geschiedenis van onze gemeenten, de levensstijl, de belijdenisgeschriften. De tijd is vaak zo om, en hoe vaak gaan ambtsdragers niet naar huis met de gedachte: "Ik ben aan alles niet toegekomen, ik had ze nog meer willen zeggen." Daarbij komt dat de belijdeniscatechisanten de dingen in zich op kunnen nemen naar de mate dat de Heere daartoe het vermogen gaf. Sommigen zouden het graag nog eens willen nalezen, anderen zouden nog wel meer willen weten. Onze geliefde broeder, ds. Hogchem heeft ons nu van een uitnemend hulpmiddel voorzien. In de loop der jaren is een leesboek ontstaan bij het Kort Begrip. Het uiteindelijke uitgegeven boek is klein begonnen en van lieverlee uitgebreid. Het leesboek geeft de catechisanten de gelegenheid om alles nog eens na te lezen, maar ook om meer te weten te komen voor degene die dat wil. Duidelijk is in de tekst

Ik weet zeker dat het beter is ziek te zijn, mits Christus aan het ziekbed komt, de gordijnen terugtrekt, en zegt: "Houd moed, Ik ben uw heil", dan gezond, flink en sterk te zijn en nooit een bezoek van God te ontvangen.

Samuël Rutherford

aangegeven wat als verdiepend materiaal is bedoeld.

Doel

De opzet van het boek volgt in grote lijnen de hoofdstukindeling van het Kort Begrip. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de vier vragen die gesteld worden bij het afleggen van de openbare belijdenis des geloofs, de belijdenisgeschriften, de geschiedenis rondom de afscheiding, de levensstijl en het gebruik van de Statenvertaling. Een van de hoofdstukken dat mij zeer heeft aangesproken, is het hoofdstuk over het genadeverbond. Het is een aanwinst dat hieraan apart aandacht wordt besteed. Duidelijk wordt uiteengezet dat dit verbond is gesloten tussen God de Vader, handelend voor de drie goddelijke Personen enerzijds en Christus als het Hoofd van het genadeverbond anderzijds. Tussen deze twee Partijen zijn de eisen en beloften gedaan. Vervolgens wordt helder uitgelegd wat nu de beloften zijn die de Vader in Christus beloofde aan de uitverkorenen. Een dergelijk hoofdstuk zal ook goed gebruikt kunnen worden om de belijdeniscatechisatie voor te bereiden. Wat dat betreft is het ook een prachtig leesboek voor de catechiseermeester. De verleiding is groot om zo nog meer hoofdstukken te bespreken.

Geleerd

Ds. Hogchem schrijft in zijn voorwoord: "het grootste zou zijn als de catechisanten begrepen waren in het woord van Jesaja 54: 14: "En al uw kinderen zullen van de HEERE geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn." Daar sluiten wij ons van harte bij aan en we hopen niet alleen dat dit boek brede ingang zal vinden in onze gemeenten, maar dat het vooral nog voor onze jonge mensen mag zijn tot eeuwige zegen. Met die intentie en verwachting is het ook geschreven. De uitgave is keurig verzorgd door de gebroeders Koster, waardoor het na het volgen van de belijdenis catechisatie hopelijk nog regelmatig in handen genomen zal worden om het te blijven lezen. Daarom zou het ook door de kerkenraden gegeven kunnen worden aan het begin van het seizoen in plaats van het gebruikelijke boek aan het einde van het catechisatie seizoen. Als ze het maar in handen krijgen!

Barneveld,

ds. D. de Wit

N.a.v ds. C. Hogchem, Leesboek bij de belijdeniscatechisatie, ISBN 978-90-5551-611-7, 248 blz. € 24,50

2

Leven en werk van ds. M. Heerschap (1911-1993)

De studie te Rotterdam heeft Heerschap zeer gewaardeerd, maar in een preek bij het 40-jarig ambtsjubileum zei hij wel: 'Als wij in eigen kracht hadden gestaan in die veertig jaren, dan waren wij allang vergaan.'

Wij waren ook allang omgekomen, als we het hadden moeten doen, geliefden, met de studie van de Theologische School. Vanzelf, een mens moet gevormd worden, want wij waren zo dom en zo blind. Maar als we het daarmee hadden moeten doen, in de strijd, ook in de kerk, wat wij in de veertig jaren meegemaakt hebben, waar wij voor geplaatst werden

in Gods huis, in God kerk, waren wij allang vergaan. Allang vergaan! Maar waarom dan toch niet vergaan? De strijd van Job en van de kerke Gods en van Gods knechten, die geroepen en gezonden zijn door God, die strijd is des Heeren'.

In 1947 moest Heerschap als student een zondag in Ouddorp het Woord verkondigen. Voor hem een ontroerende zaak, want Ouddorp was zijn geboorteplaats. De door hem ingestudeerde preek nam de Heere echter in de nacht van zaterdag op zondag van hem af en er kwam een andere preek voor zijn aandacht, waarover hij moest spreken: 'Want wij, die le-

ven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil; opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zou geopenbaard worden' (2 Kor. 4:11).

In Ouddorp woonde toen een blinde vrouw, die al geruime tijd in de banden zat van strijd en duisternis. Haar broer vroeg haar mee te gaan naar de kerk, maar zij wilde niet. Pas na aandringen van haar broer gaf ze zich gewonnen. En deze gang naar Gods huis was niet tevergeefs: de Heere verbrak de banden van blinde Lien onder de preek van student Heerschap. Wat een bemoeienissen van de Heere. En zo werkte Hij door de onmogelijkheid heen op Zijn eigen eer aan.

Beroepbaar

In 1948 werd kandidaat Heerschap beroepbaar gesteld. Over die periode schreef ds. F. Mallan enkele herinneringen op: 'Met ds. M. Heerschap heb ik gelijktijdig gestudeerd. Hij werd een jaar eerder dan ik tot de studie toegelaten. Dat was in de oorlogstijd. Daardoor kon hij, gelijk ook de ande-

Wat de genade Gods betreft, was hij een man, die niet hoog stond met zichzelf, maar een lage plaats innam.

ren die met hem waren toegelaten, niet gelijk na de toelating studeren. Ze moesten wachten tot het volgend jaar. In dat jaar 1945 ben ik ook toegelaten. Met student Heerschap heb ik ook een goede omgang gehad. Nooit is er een verkeerd woord tussen ons gevallen. Hij was een man met een bijzonder aangenaam karakter. En wat de genade Gods betreft, waarvan ik geloven mag dat die in hem verheerlijkt mocht zijn, was hij een man, die niet hoog stond met zichzelf, maar een lage plaats innam. Bij de beroepbaarstelling deed zich het opmerkelijke voor. Hij werd met mij op tweetal gesteld in de gemeente van Wageningen en Bruinisse. De kerkenraad van Wageningen begeerde mij, maar Heerschap werd bij de stemming gekozen. Terwijl in tegenstelling daarvan de gemeente van Bruinisse meende meer kans te maken bij het beroepen van hem, maar waar ik toch werd gekozen. Hij moest het beroep naar Wageningen aannemen en ik naar Bruinisse. Dit bleek Gods weg te zijn'.

De grootste gemeente waar Heerschap beroepen werd, was Rijssen. De kleinste was Wageningen. Toch werd juist dat beroep op zijn hart gebonden. De Heere bepaalde hem bij de woorden: 'Zijt wakende, en versterk het overige, dat sterven zou' (Openb. 3:2). Er waren slechts honderd leden en doopleden en de gemeente van Wageningen had nog nooit een beroep uitgebracht op één van Gods knechten. Het stond echter de Heere niet in de weg.

Wageningen

Zo leidde de weg naar Wageningen. In de beroepsbrief stond: f 4000,- traktement per jaar, vrij wonen, vrij van belasting en acht vrije zondagen per jaar. Het was maar een kleine kudde, maar Heerschap werd bemoedigd: 'Uw beginsel zal wel gering zijn, maar uw laatste zal zeer vermeerderd worden'. Niet alleen groeide de Wageningse gemeente tijdens de periode dat Heerschap de gemeente diende, maar zijn laatste gemeente zou ook de grootste zijn die hij gediend heeft, namelijk de gemeente van Lethbridge.

Gerie Heerschap was 14 jaar, toen haar vader het beroep naar Wageningen aannam. Later herinnerde ze zich de blijdschap dat de Heere duidelijk een plaats had aangewezen, maar ook de droefheid dat ze Rotterdam moesten verlaten, waar ze zulke goede jaren hadden gehad: 'Velen van Gods volk hebben we daar te gast gehad, zoals Jane Witte-Welleman uit Nieuwdorp, blinde Marie (den Doelder) uit Terneuzen en de gebroeders Schouls uit Leiderdorp. Die gingen dan ook naar ds. Ligtenberg in Rotterdam-West en naar de andere studenten. Vaak werd er gezelschap gehouden en dan kon je jaloers op deze mensen zijn. Die hadden iets wat jij miste'. Bevestiging en intrede vormden een hoogtijdag voor de gemeente van Wageningen. De diensten werden op woensdag 13 oktober 1948 gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Kerk aan de Ritzema Bosweg. In de bevestigingsdienst zou ds. G.H. Kersten voorgaan, maar hij was een maand eerder overleden. Daarom leidde ds. C. Steenblok de plechtigheid. Als tekst had de bevestiger gekozen: 'En Ik zal ulieden herders geven naar Mijn hart; die zullen u weiden met wetenschap en verstand' (Jer. 3:15).

De vrucht op de prediking is in Wageningen niet uitgebleven. Over de periode van ds. Heerschap schreef later ds. A.F. Honkoop: 'In zijn bediening is

duidelijk openbaar geworden dat hij geen andere grond wilde leggen dan alleen Jezus Christus en Dien gekruisigd. Hij pleisterde niet met loze kalk en bouwde de mens niet in vroomheid en eigengerechtigheid. Niet de christen, maar de Christus stond op de voorgrond'.

Vele wederwaardigheden zijn te melden uit de Wageningse periode. Ontroerend is de komst van Dirkje Breunissen-Kerkstra (1907-1996) geweest. Ze behoorde tot de Hervormde Kerk, maar bezocht nogal eens de diensten bij ds. Heerschap. Zo kwam ze ook een keer dat het Heilig Avondmaal bediend werd. Nu kon vrouw Breunissen goed vertellen wat er in haar leven gebeurd was, maar aan het Avondmaal was ze nog nooit geweest. Ze was ook niet van plan te gaan. Onder de preek echter werd haar hart ernaar toe getrokken. Maar, dacht ze, ik heb geen geld bij me voor de offerschaal. Direct daarop sprak ds. Heerschap: 'Zonder buidel en zonder male'. Toen kon ze niet langer blijven zitten. Kort daarna zijn de Breunissens natuurlijk lid geworden.

Lethbridge

In december 1953 ontving ds. Heerschap een beroep van de gemeente van Lethbridge. Eerder had hij twee beroepen gekregen van de gemeente te Borssele. Hij voelde zich daartoe zeer aangetrokken. Toch moest hij bedanken. Hij moest echter naar Lethbridge. Daarvoor werd hij ingewonnen met de woorden: 'En Hij moest door Samaria gaan' (Joh. 4:4). Dat bracht grote verslagenheid teweeg in de kerkenraad en in de gemeente van Wageningen.

Op 15 april 1954 werd afscheid genomen: 'En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg' (2 Kor. 12:9a). De volgende dag vertrok de predikant met zijn gezin in een busje naar Rotterdam. Dat busje kon aanvankelijk maar heel langzaam rijden, omdat diepbedroefde gemeenteleden huilend meeliepen. En Wageningen behield een plaats in het hart van ds. Heerschap: zijn eerste liefde.

Het verblijf te Lethbridge zou niet ongezegend blijven, maar was wel erg kort. Al op 16 november 1955 werd door de gemeente van Borssele een beroep uitgebracht op ds. Heerschap en dit beroep mocht hij met grote vrijmoedigheid aannemen.

(wordt vervolgd)

Dirksland,

ds. J. Schipper

**"Bij den kelk des heils", ds. E. Venema;
uitg. Gebr. Koster, Barneveld;
ISBN 978-90-5551-586-8;
138 blz.; € 12,90.**

Van wijlen ds. E. Venema (1922-2003) is opnieuw een prekenbundel uitgegeven. Deze acht preken zijn uitgesproken in de periode dat hij verbonden was aan de Gereformeerde Gemeente van Middelburg-Centrum (1981-1986). Dit bundeltje bevat drie advent- en drie kerstpreken, een oudejaars- en een nieuwjaarspreek. Het is de bedoeling dat er nog twee boekjes onder dezelfde titel zullen verschijnen. Het is een goed initiatief van de uitgever om deze boekjes het licht te doen zien; zij zullen zeker voor de leesdiensten goed ontvangen worden, en niet minder voor persoonlijk gebruik.

Wie kent de stijl en inhoud van deze markante prediker niet? Zijn prediking kwam altijd op vanuit Gods eeuwig welbehagen. Hoe wist hij, vanuit de tekst, op bewogen wijze de weg naar het hart van een verloren mens te vinden. Het was zijn innerlijke begeerte om in elke preek Christus aan te wijzen in al Zijn schoonheid en heerlijkheid. Bij het lezen van zijn preken is het alsof wij hem horen preken. Wat was hij bewogen met de jeugd van de gemeenten die hij diende. Voor elk had hij een hartelijk en aansporend woord om de Heere te zoeken.

In de preek over Lukas 1:46: 'Mijn ziel maakt groot den Heere', sprak hij: 'Dat doe je niet zomaar, hè? Ik ben het verleerd. Laat mij u bij voorbaat zeggen dat ik misschien wel met mijn mond kan zingen, maar het zingen met mijn hart ben ik totaal en radicaal verleerd in mijn diepe val in Adam.'

Onderwijzend is wat u kunt lezen en herlezen in dezelfde preek: 'Ik ga het bekommerde volk niet voorbij. Gods

beloftenissen moeten, in een weg van onmogelijkheden, vervuld worden. Het Kindeke moet nog in Bethlehems stal worden neergelegd, en toch zingt het reeds vanbinnen: Mijn ziel mag blij den Heere mijn Zaligmaker noemen. Dan mag ik de Christus Gods in ongeboren staat omhelzen, en me verheugend in de beloftenissen Gods zingen: Mijn ziel maakt groot den Heere'.

Van zichzelf zei hij menigmaal: 'Ik ben wel onbekwaam, maar niet onbevoegd'. Hoe wist hij zich van Godswege geroepen om de boodschap der zaligheid te verkondigen. Bij zijn afscheid van Middelburg-Centrum zei hij: 'Ons werk is maar stukwerk, maar Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is'. Zo mag hij nog spreken nadat hij gestorven is. In wat hij aan het eind van de kerstpreek over Simeon preekte, mag hij nu zelf voor eeuwig delen: 'O, wat zal het zijn als de Kerk verlost is van zichzelf, verlost van alle smart, en dan Thuis, voor eeuwig Thuis te zijn! Misgun de triomferende Kerk haar zaligheid niet. Die Kerk is voor eeuwig Thuis. Die Kerk viert eeuwig, in aanbidding, kerstfeest'. Hartelijk aanbevolen.

Urk,

ds. J. van Belzen

**"Een handvol geitenhaar",
ds. W.C. Lamain, uitg. Gebr. Koster,
Barneveld; ISBN 978-90-5551-585-1,
282 blz., € 19,90**

Uit de talloze artikelen van de hand van ds. W.C. Lamain, die tussen 1947 en 1984 in De Saambinder werden gepubliceerd, is een selectie gemaakt voor de bundel "Een handvol geitenhaar".

In deze artikelen vinden we geen doorwrochte, exegetische verklaringen van Gods Woord. Wel vinden we er stichtelijke overdenkingen in, die het lezen waard zijn. We vinden er vele herinneringen in uit de lange periode, waarin ds. Lamain in het ambt mocht dienen. Herinneringen aan ontmoetingen met Gods volk, zowel in Nederland als aan de overzijde van de oceaan. De artikelen bevatten vele ontboezemingen. De nood van de tijd en de nood van de kerk gingen hem ter harte. Steeds meer constateerde hij dat het arme bedelaarsleven van Gods volk ging ontbreken en plaats maakte voor een wettische of evangelische schijn-godsdienst. Daarover sprak hij zijn zorg uit. Op zijn wijze en in zijn stijl waar-schuwde hij daarvoor. Hij stelt in deze artikelen het levende geloof van een arme zondaar tegenover het dode geloof van een rijke schijnchristen. Ds. Lamain zag dat de grens tussen wereld en kerk steeds meer werd uitgewist werd. Dat bedroefde hem. Ook daartegen waar-schuwde hij.

We vinden in dit boekje veel kernachtige uitspraken, die hem kenmerkten en waarin zij die hem gekend hebben, hem ook zullen herkennen. Een voorbeeld: 'Het door Gods Geest ontdekte volk kan niet meer blij zijn met zichzelf, maar wel zijn ze bij ogenblikken blij met God, in God, over God'. Een ander voorbeeld: 'Wij moeten achteruit naar de hemel'.

Ds. Lamain heeft in zijn artikelen vaak een woord van bemoediging voor de kleinen in de genade, terwijl hij hen toch geen rust geeft buiten Christus. Ook de meer gevorderden zet hij steeds maar weer in het gemis, om ze uit te drijven. Hij legt er de nadruk op dat, wat gezien mocht worden, moet worden toegepast. We moeten het eigendom van Christus zijn, niet in de beschouwing, maar in ware geloofswetenschap. Gods weg in het leven van Zijn volk gaat altijd door de diepte. God doet een afgesneden zaak. Daardoor krijgt Hij alleen de eer. Daardoor wordt Hij op het hoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd. Daardoor wordt ook Gods Kerk op het bondigst vertroost. Deze en meer zaken worden in dit boekje verwoord.

De Heere moge het lezen van deze meditatieve artikelen zegenen. Van harte bevelen wij dit boekje aan jong en oud ter lezing aan.

Kruiningen,

ds. G. Hoogerland

„Zij die wijs willen zijn in hun
ouderdom, moeten onderzoek
doen in hun jeugd”.

Matthew Henry

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Apeldoorn, Dordrecht en Oostkapelle:
ds. A.T. Vergunst te Carterton
(Nieuw-Zeeland);
Te Bodegraven:
ds. B. Labee te Tricht-Geldermalsen;
Te 's-Gravenhage:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;
Te Kapelle-Biezelinge:
ds. H. Hofman te Sioux Center (U.S.A.);
Te Lelystad:
ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;
Te Oudemirdum:
ds. M. Karens te Werkendam;
Te Vlaardingen:
ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel;
Te Westzaan:
ds. A.B. van der Heiden te Benthuisen.

■ VERSLAG PART. SYNODE NOORD-WEST 19 MEI 2011 TE AMERSFOORT

De avond vóór de synodevergadering werd een bidstond gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Amersfoort. Hierin ging voor de preses van de vorige Synode, ds. J.J. van Ekeveld. Hij bediende het Woord uit Amos 7:7-9.

Namens de roepende kerk van Amersfoort opende ds. W. Visscher de vergadering met een meditatie over Mattheüs 28:20. Tot moderamen werden gekozen: ds. J.J. van Ekeveld, preses; ds. W. Visscher, assessor-preses; ds. W. Harinck, 1^e scriba en oud. A.G. Bregman, 2^e scriba. Bij acclamatie werd oud. J.W. van Dijke tot quaestor benoemd. Vanuit de drie andere P.S. werden de groeten en zegenbedes overgebracht door ds. G.J.N. Moens namens P.S. Zuid; ds. P. Mulder namens P.S. Zuid-West en ds. C. Hogchem namens P.S. Oost.

Ingekomen was een brief van de Raad van Advies van de SVRO, door middel waarvan onze P.S. op de hoogte wordt gesteld van enkele ontwikkelingen bij SVRO ouderenzorg, Siloah Gehandicaptenzorg en Sirjon zorg. Op 30 december 2009 fuseerden SVRO en Siloah Gehandicaptenzorg tot Sirjon zorg. Daarbij werden SVRO en Siloah twee aparte werkmaatschappijen onder één bestuur. Het volledig ineen-schuiven van beide organisaties was niet mogelijk vanwege de verschillende bestuursstructuur. Mede in het licht van

schaalvergroting als gevolg van de fusie is gezocht naar een goede vorm van inbreng vanuit de kerkelijke achterban. In dit verband is na overleg tussen de bestaande Raad van Advies SVRO en de Raden van Bestuur en Toezicht van Sirjon een voorstel geformuleerd en wordt aan onze P.S. om een reactie gevraagd. Besloten wordt een schriftelijke reactie aan de SVRO te zenden waarin in algemene zin waardering wordt uitgesproken voor het bundelen van kerkelijk gebonden zorg omdat daardoor efficiënter identiteitsgebonden zorg kan worden verleend. De P.S. zal daarbij de wens uitspreken dat bij de uitwerking van het voorstel de ambtelijke betrokkenheid tenminste in dezelfde mate gestalte zal krijgen als in de huidige situatie het geval is en dat het wenselijk is dat het Deputaatschap DMZ, gelet op het mandaat van dit Deputaatschap, bij de uitwerking van het voorstel in adviserende zin wordt betrokken.

Naar aanleiding van de vervulling van vacatures voor de deputaten volgens de artikelen 48 en 49 D.K.O. wordt opgemerkt dat in de classis Amsterdam weinig gemeenten zijn met een regelmatig vervulde predikantsplaats. Dit geeft het geringe aantal predikanten in deze classis naar menselijke verwachting een structureel karakter. Wijziging van de kerkelijke grenzen zou hier mogelijk een oplossing bieden. Een voorstel tot een dergelijke bezinning dient via de kerkelijke weg allereerst door een kerkenraad te worden ingediend. Dit zou bij voorbeeld kunnen gebeuren door een gemeente in de classis Amsterdam.

Geen van de classes heeft punten van behandeling ingediend. Naar aanleiding daarvan wordt de vraag gesteld of er een bezinning kan plaatsvinden op het jaarlijks in de huidige opzet vergaderen, indien er geen punten worden ingediend. Deze vraag leidt onder meer tot de overweging dat geen punten van behandeling feitelijk betekent dat er geen bijzondere punten van behandeling zijn. Een gedachte zou kunnen zijn om de vergadering van de P.S. anders in te richten, bij voorbeeld door het op een avond houden van een korte bidstond, gevolgd door een vergadering waarin de reguliere onderdelen worden behandeld. Een dergelijke wijziging van inrichting van de vergadering raakt niet de orde van de

kerk en de Particuliere Synode is derhalve zelf bevoegd om hierover te besluiten. Een eventueel voorstel hiertoe moet via de kerkelijke weg ter Particuliere Synode worden gebracht. Besloten wordt aan de classes binnen onze Particuliere Synode hierover een brief te schrijven.

Enkhuizen wordt aangewezen als roepende kerk om op 10 mei 2012 de P.S. Noord-West in vergadering bijeen te roepen. De bidstond zal op woensdag 9 mei te Lisse plaatsvinden, waarbij ds. J.J. van Ekeveld hoopt voor te gaan. De gemeenten binnen het bereik van de P.S. wordt verzocht om op deze avond geen kerkdienst in eigen gemeente te beleggen. De vergadering werd afgesloten door ds. W. Harinck.

A.G. Bregman, 2^e scriba

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS DORDRECHT 29 AUGUSTUS 2011

Ds. W.J. Karels, consulent van de roepende kerk van Eindhoven, opent de vergadering. Hij verzoekt te zingen Psalm 84:1 en 2, leest Psalm 84 en gaat voor in gebed. Gememoreerd wordt, dat de ouderlingen N. van Rijswijk en A.J. Rozendaal van Aalburg hun 30-jarig ambtsjubileum mochten herdenken.

Ds. Karels spreekt een openingswoord n.a.v. het voorgelezen Schriftgedeelte. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. W.J. Karels, preses; ds. M. Karens en oud. J.P. van den Brink, assessoren; ouderling G. de Boef, quaestor en ouderling J.A. de Ron, scriba.

Naar aanleiding van de notulen wordt meegedeeld dat, in goed overleg tussen de kerkenraden van de gemeenten Hardinxveld-Giessendam, Dordrecht en Alblasserdam, de kerkelijke grenzen van de nieuw te vormen gemeente Sliedrecht zijn vastgesteld.

Door de Particuliere Synode Zuid-West is het voorstel om Sliedrecht te laten behoren bij de classis Dordrecht overgenomen. De consulentenschappen worden als volgt verdeeld: ds. W.J. Karels zal consulent worden van de gemeenten: Werkendam, Brakel, Meeuwen, Poederloijen, Dordrecht, Eindhoven, Breda en de toekomstige gemeente Sliedrecht.

Ds. M. Karens wordt consulent van de gemeenten: Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Aalburg, Aalst, Leerdam, Veen en Sprang-Capelle.

Aan enkele emerituspredikanten uit de regio zal gevraagd worden om enige hulp te verlenen.

Aan de classis Barneveld zal gevraagd worden of ds. A.A. Brugge in enkele gemeente hulpdiensten mag verlenen. Aan de classis Utrecht zal worden gevraagd

of ds. M. Mondria in drie gemeenten van onze classis enige bijstand mag verlenen. Het was tot nu toe regel in de classis dat de classispredikanten twee zondagen per jaar het Heilig Avondmaal bedienden in hun consulentgemeenten. Dit aantal wordt terugggebracht naar één zondag per jaar.

Het deputaatschap Kerkelijk Grootboek wijst erop dat er bij zuster gemeenten, na toestemming van de classis, alleen om giften mag worden gevraagd. Dit deputaatschap adviseert om het verstrekken van leningen bij het grootboek te laten.

N.a.v. het rapport van de Classicale Evangelisatiecommissie Dordrecht wordt uitgesproken dat er grote waardering is voor het werk dat door haar wordt verricht. Gewezen wordt op het grote belang om voldoende vrijwilligers te hebben voor de praktische taken op de evangelisatiepost.

Er is een beleidsplan 2011-2013 ontvangen van het inloopcentrum "Het Kruispunt" te Tilburg.

Evangelist Van den Boogaart mag voor de 12de keer verslag doen van zijn werk in Tilburg.

Hij geeft aan dat er een goede verhouding mag zijn met de moedergemeente Sprang-Capelle en dat de contacten met de evangelisatiecommissie goed zijn.

Het is verblijdend dat de betrokkenheid uit de wijk zich verbreedt en zich soms ook verdiept. Betrokkenen bij het maaltijdproject komen op het gesprokene terug. Ook in de zondagse bijeenkomsten worden er mensen gezien die deelnemen aan weekactiviteiten. Ook bij andere activiteiten geven mensen aan belangstelling te hebben en verdieping vanuit het Woord te willen ontvangen. Soms wordt gevraagd om een pastoraal gesprek.

Voor het tienerwerk is een aantal vrijwilligers gevonden, zodat hiermee kan worden gestart.

Door de ouderlingen van de gemeenten die aan de beurt waren, is de aangepaste catechisatie bezocht. Het werk heeft hen bijzonder aangesproken. Er is waardering voor de wijze waarop dit belangrijke werk gedaan mag worden.

Op andere classes is gesproken over een kanselboodschap over de wereldgelijkvormigheid. Ook de classis Dordrecht voelt de wenselijkheid en de noodzakelijkheid. Omdat binnen ons kerkverband de afspraak geldt om kanselboodschappen landelijk te doen uitgaan, wordt aan de deputaten art. 48 DKO gevraagd deze zaak aanhangig te maken bij de particulier synode Zuid-West en ook via de correspondentie-bezoeken bij de andere particuliere synodes. Binnenkort zal in classicaal verband weer een bijeenkomst worden belegd, waarin huwelijkstoerusting zal worden gegeven).

Indien mogelijk zal er ook weer een ambtsdragerconferentie worden gehouden.

Tenslotte eindigt ouderling Van den Brink van de roepende kerk Eindhoven, die laat zingen Psalm 119:45 en daarna in gebed voorgaat.

J.A. de Ron, scriba

BERICHTEN

■ TOOGDAG GBS IN BARNEVELD

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) belegt op **zaterdag 8 oktober** haar 46^e toogdag.

Locatie: Rehobothkerk, Nairacstraat 24 te Barneveld. De vlakbij gelegen Veluwehal zal worden gebruikt als overblijfruimte tussen de morgen- en middagbijeenkomst. Aanvang morgenbijeenkomst: 10.30 uur. Opening door: ds. P. Blok voorzitter van de GBS. Sprekers zijn: ds. A. Vlietstra uit Katwijk aan Zee en ds. J.A. Weststrate uit Terneuzen. Pauze van 12.30-14.00 uur. Sprekers in middagbijeenkomst: ds. B.J. van Boven, en ds. A. van Heteren van Urk, die ook de sluiting zal verzorgen.

■ ZANGBIJEENKOMSTEN

Ede

Datheensamenzangavond op **zaterdag 1 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de Oude Kerk te Ede, Grotestraat 58. Organist Pieter Heykoop. Ds. G. Beens hoopt een meditatie te verzorgen.

Het orgel zal bespeeld worden door Pieter Heykoop. Collecte t.b.v. Adullam, Siloah en De Schutse.

Gorinchem

Zangavond op **zaterdag 24 september**, aanvang 19.30 uur, in de Grote Kerk te Gorinchem m.m.v. het jubilerende jongerenkoor "Cantilena" (25 jr.) uit Werkendam o.l.v. Peter Wildeman en het Ridderkerks mannenkoor o.l.v. Henri Adema. Piano: Reinier Korver. Leiding: ds. M. Karens. Collecte t.b.v. deputaatschap voor Israël.

Kampen

Mannenzangmiddag op **zaterdag 8 oktober**, van 14.00 tot rond 17.00 uur, in de Bovenkerk te Kampen. Organist: Pieter Heykoop. Algehele leiding: ds. A. Schot. In pauze zijn consumpties tegen betaling verkrijgbaar. Collecte t.b.v. Hudson Tay-

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2011

Pag. 247, **gemeente LISSE**

De preekbeurten worden nu geregeld door: A. Lindhout, Oude Schoolplein 21 2165 XS Lissersbroek, tel. 0252-410923 of 0653 215 223; e-mail: a.lindhout@kliksafe.nl

lor Stichting. Deuren open: vanaf 13.15 uur. Vanuit Zeeland en Ridderkerk is het mogelijk per bus naar Kampen te reizen. Voor reservering zitplaats in de bus www.burgtours.nl. Buskosten € 25,- p.p.

Zaltbommel

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 1 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de Sint Maartenskerk te Zaltbommel. M.m.v. het mannenkoor "Rehoboth" o.l.v. Marcel van de Ketterij en het kinderkoor "De Kleine Lofstem" o.l.v. Marja van Bruchem, uit Geldermalsen. Organist: Arie Kortleven. Opening en sluiting: ouderling C.A. Overheul. Collecte voor onkostenbestrijding.

■ VERKOPINGEN

Barendrecht

Verkoopdag op **zaterdag 8 oktober**, van 9.30-15.00 uur, in de loods van de fa. Kraaijeveld Handelsweg 208 (ingang) te Ridderkerk. Veiling om 14.00 uur. De opbrengst is t.b.v. het bouwfonds van de Geref. Gemeente te Barendrecht.

Dordrecht

Verkoopdag op **zaterdag 1 oktober**, van 10-15.00 uur, te organiseren door de zendingsvereniging "Lioba" te Dordrecht. Ook voor de kinderen zijn er verschillende activiteiten. Locatie: Wartburg College – locatie Marnix, Prof. Waterinklaan 41, aldaar. De opbrengst is bestemd voor zending en kerk.

Kampen

Verkoop op **zaterdag 1 oktober**, te organiseren door de vrouwenvereniging Draagt Elkanders Lasten te Kampen, in het gebouw van de Pieter Zandt scholengemeenschap, Kamperstraatweg 1a. Ook worden er spelactiviteiten georganiseerd voor jong en oud. De opbrengst is voor zending en evangelisatie. Opening om 10.30 uur, sluiting om 15.00 uur door evangelist S. de Visser.

Theologische toerusting op het zendingsveld én in Nederland

Kajang, Marijke en Alfonso

Kajang, Marijke en Alfonso zijn drie mensen die betrokken zijn bij het werk in Gods Koninkrijk. Kajang is evangelist in de binnenlanden van Nigeria. Hij trekt van het ene dorp naar het andere met een groot verlangen in zijn hart om het Evangelie door te mogen geven aan nieuwe toehoorders.

Zijn belangrijkste bagage is de Bijbel. In het verleden heeft hij ook nog wat cursussen gevolgd die toen door zendingen gegeven werden. Maar soms krijgt hij in de dorpen waar hij komt vragen waar hij eerlijk gezegd niet altijd een goed antwoord op heeft. Bijvoorbeeld over het gezag van de koran ten opzichte van de Bijbel. Welke van de twee boeken is echt door God geschreven en hoe bewijst je dat? Is het wel te bewijzen?

Marijke is betrokken bij het jeugdwerk in haar gemeente. Zestienplus. Ze is gewend met jongelui om te gaan. Nog niet zo heel lang geleden behoorde ze zelf nog tot deze categorie. Nu ze een volledige baan heeft, kost het haar wel moeite om de verenigingsavonden goed voor te bereiden. En het lijkt toch alsof de jeugd de laatste jaren meer vragen en meningen heeft dan zij had in haar studententijd. Had ze maar wat meer basiskennis ter beschikking...

Ten slotte Alfonso, woonachtig in het Andesgebergte in Latijns-Amerika. Hij is voorganger van een zendingspost geworden toen de zendingspredikant terugkeerde naar zijn vaderland. Vier dagen per week verdient hij zijn inkomen als timmerman. De vijfde dag bezoekt hij gemeenteleden en bereidt hij de zondagse diensten voor. De noodzakelijke theologische opleiding in de hoofdstad is voor hem een onbereikbaar ideaal. Vanwege de afstand (1500 km) zal hij daarvoor tijdelijk - met of zonder zijn jonge gezin - naar de stad moeten verhuizen. Maar wie zorgt er dan voor de jonge zendingsgemeente?

Onkunde en oppervlakkigheid door onvoldoende toerusting

Bovenstaande voorbeelden kunnen op

vele manieren aangevuld worden. Zij geven de nood en noodzaak aan van een theologische en praktische toerusting voor het werk in Gods Koninkrijk. Als deze toerusting ontbreekt of onvoldoende is, kan er veel misgaan. In Afrika zou het percentage christenen de laatste decennia enorm toegenomen zijn. Echter, veel kerkelijke gemeenten in dit continent hebben te kampen met uiterlijke oppervlakkigheid en onbijbelse heidense gewoonten, omdat veel predikanten en evangelisten zelf niet of onvoldoende opgeleid zijn. Belangrijke oorzaken voor dit tekort aan opgeleide lokale mensen binnen veel (zendings)gemeenten zijn: het teruglopend aantal zendingswerkers die mensen toe kunnen rusten, de grote afstand naar andere betrouwbare theologische opleidingscentra, de verantwoordelijkheid voor de gemeente en een tekort aan financiële middelen om een voltijds studie te gaan volgen. Om deze en andere redenen zijn theologische opleidingen de afgelopen jaren op zoek gegaan naar nieuwe vormen om studenten te bereiken. Uiteindelijk is de laatste jaren vooral het afstandsonderwijs via de computer, soms gedeeltelijk nog schriftelijk, een belangrijk middel geworden om ambtsdragers, kerkenwerkers en gemeenteleden op nieuw te kunnen bereiken.

Flexibele toerusting op afstand

Stichting NET (= Network Education Theology) ondersteunt sinds vijf jaar theologische opleidingen en zendingsorganisaties in Nederland, Latijns-Amerika en Afrika bij het opzetten van digitaal afstandsonderwijs, gecombineerd met persoonlijke ontmoetingen. Stichting NET werkt hiervoor onder andere nauw samen met de Zending Gereformeerde Gemeenten (ZGG) en de Cursus Godsdienst Onderwijs (CGO) van onze gemeenten. De afgelopen jaren hebben deze organisaties een aantal onderwijsmodulen op HBO niveau aangeboden aan belangstellenden in Albanië. De belangstelling voor gereformeerde theologie bleek groter te zijn dan verwacht. Meer dan twintig personen deden mee. Studenten ga-

ven ook aan dat dit onderwijs in een behoefte voorziet. Via beveiligd internet ontvangen zij het te bestuderen materiaal, leveren ze opdrachten in, participeren ze in discussies en maken zij toetsen. De ervaring leert dat niet slechts jongeren, maar ook ouderen enthousiast zijn over deze vorm van leren, mits er ruimte is voor persoonlijke ontmoeting en begeleiding. Inmiddels is besloten om dit onderwijs uit te breiden. Vanuit de Cursus Godsdienst Onderwijs, maar ook vanuit andere deputaatschappen, vindt op dit moment een bezinning plaats over de noodzaak en mogelijkheden van digitaal theologisch onderwijs en toerusting.

Het werk van Stichting NET breidt zich steeds meer uit. Inmiddels ontmoeten bijna tweeduizend studenten en docenten vanuit Nederland, Latijns Amerika en Afrika elkaar via de leeromgeving van NET en kunnen zij dankzij deze vorm van theologisch onderwijs beter bij hun gezin, werk en kerk betrokken blijven. Als er voldoende financiële middelen beschikbaar komen, hoopt stichting NET volgend jaar D.V. in 2012 in Azië theologisch onderwijs mogelijk te maken. Ook is er het aanbod om, naast het werk in het buitenland, kerkenraden te helpen met het bereiken van meer gemeenteleden via deze vorm van toerusting. In het bijzonder daar waar gemeenten geografisch nogal verspreid zijn, biedt deze vorm van onderwijs een aanvullende mogelijkheid voor toerusting en onderling contact. Op deze manier kan de gemeente daadwerkelijk invulling geven aan haar roeping zoals door Paulus aan Timotheüs verwoord hebt: 'En hetgeen gij van mij gehoord hebt onder vele getuigen, betrouw dat aan getrouwe mensen, welke bekwaam zullen zijn om ook anderen te leren.'

Voor contact en verdere informatie: www.netfoundation.nl

Raymond H. Warnaar
Voormalig zendingswerker in Latijns-Amerika (ZGG) en sinds 2006 directeur van stichting NET

Tilburg

Welkom op **zaterdag 1 oktober**, van 10.00-16.00 uur, op de verkoping/rommelmarkt van Inloopcentrum Het Kruispunt, Offenbachstraat 105 in Tilburg-Noord.

Naast kennismaking met het evangelisatiewerk kunt u het financieel ondersteunen door een groot deel van uw boodschappen te doen. Van 10.00-16.00 uur kunt u terecht voor diverse tweedehands spullen, en verscheidene etenswaren enz. Uw lunch meenemen is niet nodig: u kunt kiezen uit diverse snacks, patat, broodjes, soep, etc. Ook aan de kinderen is gedacht; er zijn voor hen activiteiten zowel binnen als buiten.

■ OPEN DAG 'IN DE GOUW-STRAAT' ROTTERDAM

U bent welkom op **zaterdag 1 oktober** van 10.00-16.00 uur bij Inloop- en Bijbelhuis 'In de Gouwstraat' (Gouwstraat 36b) in Rotterdam-Charlois. Tijdens deze Open Dag kunt u kennismaken met het evangelisatiewerk in een grote stad onder kinderen, tieners en ouderen. Deelnemers aan kinder-, tiener- en Bijbelclubs, vrouwen- en themaochtenden, straatwerk, enz. zijn zelf aanwezig om u een en ander te vertellen. Onze keuken zorgt voor een lunch met warme hapjes en ook voor kinderen is er genoeg te zien en te doen. Zelfs wandelingen door historisch Charlois staan op het programma.

Een stem uit het verleden

En zij hem bij de hand leidende, brachten hem te Damascus.

Handelingen 9:8

Saulus wist niet meer of hij voor- of achteruit moest, links of rechts.

In onze dagen weten ze het dadelijk. O, wat zijn er dan weinig mensen, die het niet weten en die een ander, een leidsman nodig hebben. Echter allen, die door God worden neergeveld en weer opstaan mogen, hebben een leidsman nodig. 't Is, alsof ze nog nooit van de weg der zaligheid hoorden, al waren zij er zelfs van hun prille jeugd in onderwezen en opgevoed. Het is toch voor de wijzen en verstandigen verborgen en het wordt de kinderkens geopenbaard.

Naar Damascus hebben zij Saulus geleid, in de straat genaamd de Rechte. God brengt Zijn volk niet op kronkelpaden, maar in rechte wegen. 'Sion zal door recht verlost worden, en haar wederkerenden door gerechtigheid.'

Wat is de leiding Gods noodzakelijk om in de weg der gerechtigheid geleid te worden. Welke behoefte zal zich in de harten van dat volk hoe langer hoe meer openbaren? Dat God hun Leidsman zal wezen, zoals de getrouwe Verbondsgod dat aan al Zijn volk beloofd in Psalm 25 en in Jesaja 42 vers 16: 'En Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben, Ik zal hen doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken en het kromme tot recht; deze dingen zal Ik hun doen en Ik zal hen niet verlaten.' Gedurig moeten we maar zeggen: o God, ik weet het niet. Vandaar ook dat David in Psalm 143 bad om de leiding van Gods Geest.

Die Heilige Geest wordt aan de Kerk geschonken op het gebed van Christus, als door Hem verworven door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid.

wijlen ds. W.C. Lamain

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 25 SEPTEMBER 2011

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. A.A. Brugge; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Apeldoorn 10.00 en

16.00 uur ds. D. de Wit; Arnhem 19.00 uur ds. D. de Wit; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 14.30 uur ds. J.S.

van der Net; Bodegraven 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 19.00 uur ds. W. Vischer; Boskoop 9.30 en 19.00 uur ds. G. Clements; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. G. Mouw; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. W. Silfhout en 16.30 uur stud. A.T. Huijser; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 16.00 uur ds. M.J. van Gelder; Delft 16.30 uur ds. J. Driessen; Den Helder 15.00 uur stud. S.W. Janse; Deventer 10.00 en 17.00 uur ds. K. Boeder; Dinteloord 18.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Dordrecht 10.00 uur ds. W. Harinck en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Belzen; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Enschede 15.00 uur ds. G. Bredeweg; Enter 15.00 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Goes 9.00 en 15.00 uur ds. G. Hoogerland; Goudswaard 18.00 uur ds. P. Mulder; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur stud. P.G. Heijkamp; 's-Gravenpolder 18.00 uur ds. E. Hakvoort; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 16.00 uur ds. J. van Belzen; Haamstede 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Hellevoetsluis 19.00 uur ds. L. Terlouw; Hilversum 16.00 uur ds. F. Mulder; Hoedekenskerke 18.00 uur ds. S. Maljaars; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur ds. R. Boogaard; Hoogeveen 15.30 uur ds. A. Schot; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 15.00 uur ds. G. van Manen; Kamperland 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Kapelle-Biezelinge (in Sionkerk te Goes) 12.00 uur ds. S. Maljaars en 18.00 uur ds. C. Harinck; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. W. Harinck; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. J.J. Tanis; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.30 uur ds. W. Harinck; Lelystad 9.30 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 9.30 en 16.00 uur ds. A.J. Gunst; Marknesse 19.00 uur ds. J.M. Kleppe; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Middelburg-Centrum 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. M. Mondria; Naaldwijk 17.00 uur ds. W. Silfhout; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 14.00 uur ds. E. Hakvoort; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. M. Mondria; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur stud. J. van Laar; Oosterland 14.30 uur ds. E. Bakker; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee;

Opferdoes 10.00 en 18.00 uur stud. S.W. Janse; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. J. Karels; Oude-Tonge 14.30 uur stud. J. van Laar; Poederloijen 14.30 uur ds. A.A. Brugge; Poortvliet 14.30 uur ds. M. Joosse; Puttershoek 19.00 uur ds. M.J. van Gelder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Rilland-Bath 9.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 uur ds. M. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. L. Blok en 16.30 uur ds. H. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 18.45 uur ds. R. Kattenberg; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 19.00 uur ds. B. van der Heiden; Soest 15.00 uur ds. A.J. de Waard; Spijkenisse 14.30 uur ds. G. Pater; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. W.J. Karels; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur stud. A.T. Huijser; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde-De Vecht (in de Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. M. Joosse; Veen 15.00 uur ds. B. Labee; Veenendaal 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Vlaardingen 19.00 uur ds. L. Blok; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. M. Golverdingen; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens en 14.30 uur ds. G. Heijkamp; Wierden 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Wolphaartsdijk 9.30 uur ds. S. Maljaars en 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 16.00 uur ds. L. Blok; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. A. Schot.

■ DINSDAG 27 SEPTEMBER 2011

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Boskoop 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Brakel 19.30 uur ds. M. Mondria; Delft 19.30 uur ds. W. Harinck; Melissant 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Oosterland 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Opferdoes 19.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. J.M. Kleppe; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. A.B. van der

Heiden; Tholen 19.30 uur ds. W. Silfhout; Urk 16.00 uur ds. J. van Belzen; Westzaan 19.30 uur ds. G. Pater.

■ WOENSDAG 28 SEPTEMBER 2011

Aalst 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. D. de Wit; Dordrecht 19.45 uur ds. M. Joosse; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Hoedekenskerke 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoogeveen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. L. Terlouw; Kortgene 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Leiderdorp 19.30 uur ds. M. Mondria; Meeuwen 19.30 uur ds. G. Beens; Mijdrecht 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. G. Pater; Nijkerk 19.30 uur ds. C. Hogchem; Nisse 19.30 uur ds. S. Maljaars; Oudemirdum 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Rilland-Bath 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Vermeij; Scherpenisse 19.30 uur ds. E. Bakker; Veen 19.30 uur stud. A.T. Huijser; Veenendaal 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Wageningen 19.30 uur ds. G. Mouw; Wierden 18.30 uur ds. M. Karens; Wierden 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Zwolle 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw.

■ DONDERDAG 29 SEPTEMBER 2011

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; 's-Gravenpolder 14.15 uur ds. D.W. Tuinier; Hendrik-Ido-Ambacht 14.00 uur ds. M. Joosse; Hoofddorp 19.45 uur ds. G. Pater; Krabbendijke 15.30

uur ds. G. Hoogerland; Naaldwijk 19.45 uur ds. J. Schipper; Puttershoek 19.30 uur ds. L. Blok; Stolwijk 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. A. Verschuure; Waarde 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ VRIJDAG 30 SEPTEMBER 2011

Barneveld-Zuid 13.30 uur ds. G. Bredeweg; Kampen 13.30 uur ds. J.W. Verweij; Ridderkerk 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw.

■ ZATERDAG 1 OKTOBER 2011

Alblasserdam 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Kampen 15.00 uur ds. A. Schot.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 25 SEPTEMBER 2011

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

*Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel:
De Heere kent degenen die de Zijnen zijn.*

2 Tim. 2:19a

Met droefheid heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te 's-Gravenhage kennisgenomen van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

Cornelis van Bale

Vijfenveertig jaar heeft hij naar de liefde van zijn hart de gemeente van Den Haag-Zuid, later 's-Gravenhage, mogen dienen. Eerst vierentwintig jaar als diaken en aansluitend eenentwintig jaar als ouderling.

De Heere zij zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen nabij met Zijn vertroosting.

G.H. Verweij, preses
J.W. van Toor, scriba

Rijswijk, 13 september 2011

Zalig zijn de doden, die in den Heere sterven

Openb. 14:13

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Ouddorp geeft met ontroering kennis van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

Johannes Tanis

in de leeftijd van 78 jaar.

Gedurende de jaren 1977-1999 mocht hij de gemeente in getrouwe dienen, 6 jaar als diaken en 16 jaar als ouderling. De Heere ondersteunde de achtergebleven weduwe, kinderen en kleinkinderen in dit verlies en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, J. Tanis, preses
A. Jansen, scriba

Ouddorp, 15 september 2011

Catechismusverklaring

Ds. M. van de Ketterij

Catechismusverklaring
"Tot lering en troost"

62 preken in 2 delen door
ds. M. van de Ketterij

Geb. **€ 79,50**

*Bestel nu, tot eind september
geen porto.*

T (0594) 64 32 02
E info@prolectori.nl

www.prolectori.nl

UDEL Te huur:
vakantiewoning voor 2 personen.
Voor info: 06-11841606

Vrij vanaf heden:
st. vak.huisje voor ± 4/5 personen.
Genieten van de herfst,
of van het burlen van de herten?
Bel H. de Ruiter Hooiweg 159
in Elspeet. tel.0577-491894

Te koop:
Goed onderhouden starterswoning
in **Krimpen a/d IJssel**,
met 3 slaapkamers en grote tuin.
Zie Funda: Kievitstraat 5
of bezoek onze open huisdag
op D.V. 1 oktober.

Jong stel zoekt per 01-11 **woon-
ruimte omg. Gouda / R'dam**.
Tel. 06-36177049

Jong stel zoekt, in verband met
huwelijk, **woonruimte** in de
omgeving van Rhenen/Wagenin-
gen of Lunteren/Barneveld.
Vanaf april, of eerder.
Tel: 0655104692/ 0644624992.

Te huur:
GEZELLIGE vakantiewoning in
ZEELAND (Borssele). 2-8 pers.
Van alle gemakken voorzien.
Rolstoelvriendelijk. Landelijk
gelegen. Herfstvakantie nog vrij.
Voor meer info: 06-46715178

2e Neêrlandse Mannenzang

*Samen
Psalmen zingen
met
Pieter Heykoop*

op D.V.

zaterdag **8 oktober** 2011

Bovenkerk te Kampen

Aanvang 14.00 uur

Algehele leiding: **ds. A. Schot**

Collecte t.b.v. Hudson Taylor Stichting

Toegang: GRATIS

Busvervoer mogelijk vanuit Zeeland en Ridderkerk

(www.burgtours.nl)

Voor meer informatie zie:
www.veelzijdiginmuziek.nl
of www.pieterheykoop.nl

in- en verkoop
THEOLOGISCHE BOEKEN
www.boekhandelversprille.nl

Noordweg 9a Krabbendijke.
0113-502004. Maandag gesloten

Jong stel met één kind
zoekt per direct **woonruimte** in
de omgeving **Lienden/Kesteren**.
Voor informatie of advies
bel: 06- 49779068

Ik zoek **woonruimte**
voor 2 personen in **Woerden**
(of ca. 15 km omgeving)
contact: 06-50595238

**Te koop; karakteristieke woning
in oudste straat van Alblasserdam.**
Kerkstraat 143 € 157.500,- k.k.

- * 2008 Geheel gerenoveerd
- * 2 Slaapkamers
- * Nette badkamer
- * Recente keuken (2008) met
div inbouw apparatuur
- * Sfeervolle woonkamer met
origineel balken plafond
- * Nette tuin met blokhut
- * Voorzien van dubbelglas
- * Dichtbij centrum, (christelijke)
scholen, kerken, enz...

Voor meer informatie of voor het
maken van een afspraak:
06 23789487

Open huis:
Zaterdag 1 oktober
Van 11.00 - 15.00 uur!!

Nunspeet:

Najaarskleuren op de Veluwe!
T.H: Schone, nieuwe, 4+6 pers.
chalet. Midweek/Weekend € 200,-
Herfstvakantie € 345,- (week)
Tel: 0345-558258 / 06-20999516
www.nunspeetvakantie.nl

**Open huis 1 oktober
(11:00 uur - 15:00 uur)**

Louisestraat 1a Tholen.

Karakteristieke HOEKWONING

(Bj 2008) zonder tuin te koop.

Ideaal voor starters die een instapklare woning zoeken of senioren die niet graag in een appartement wonen!

Vraagprijs € 169.500 k.k. Voor meer informatie zie www.leunis.nl

Een paar dagen naar Texel?

Chalets en bungalows vanaf nu v.a. € 189,- Er is ook nog ruimte tijdens de herfstvakantie.
Bel 0222 318906 of kijk op "deverrassing.nl"

Vak.won. t.h. in ZEELAND,
schoon,ruim en sfeervol!

www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

Begrafenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Verpleging & Verzorging

**"Fijn dat ik nog thuis
kan blijven wonen"**

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl
of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg**
en **huishoudelijke hulp**

SHG biedt u passende zorg

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG zorg die aansluit bij uw manier van leven. Bijbelse normen en waarden vormen daarin de basis voor uw en onze dagelijks levenshouding en media gebruik.

DE GRATIS ZORGBROCHURE ZENDEN WIJ U GRAAG TOE

Kraamzorg

Bel 0187 - 48 91 73

b.g.g. 0342-492155

ma - vr: 9.00 - 11.00 uur

en van 13.00 - 15.00 uur

vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

Thuiszorg

Bel 0166 - 65 26 05

ma - vr: 9.00 - 11.00 uur

vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

Te huur in **Norwich/Ontario**
(Canada) gemeubileerde vakantie-
woning met 4 slaapkamers

Info A. Boeder Tel.0015198635495
of norwichantiques@nor-del.com

ALLE NIEUWE TITELS
WWW.DEROOBOEKEN.NL

Dorst
BEGRAFNISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 - 69 74 38
Mobiel : 06 -10 64 28 07
www.dorstbegrafeniszorg.nl

Wij verzorgen alléén begrafenissen

Ambtskleding

2- of 3-delige kostuums, preekjassen
overhemden, dassen, hoeden

Trouwkostuums

jacquets, gilets, schoenen,
accessoires

**Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99**

Fides

praktijk voor diagnostiek en psychosociale hulpverlening

*Een vertrouwd adres voor hulp aan
kinderen, jongeren en volwassenen
vanuit een Bijbelse visie.*

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt ook bij ons terecht voor psychologisch onderzoek, PGB-aanvragen, sociale vaardigheidstrainingen en onderzoek en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel gerust voor informatie of
aanmelding! Tel. 0342 - 41 99 77
www.fideshulpverlening.nl

Schoutenstraat 94a
3771 CL Barneveld

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

In onze beide winkels is een ruim
assortiment aan bladmuziek in zowel
notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL

Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Oranjestraat 6, RIJSSEN

Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

**Ambtskleding
Koorkleding
Rouwkleding**

Klamar's
FASHION

Klaas Leendert en Marian Blok
's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

HARKES *Persoonlijke zorg
voor uw begrafenissen*

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

*Begravenisonderneming
De Kloe*

Delkant 8 | 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74
www.begravenisondernemingdekloe.nl

Rolladeactie?

Wilt u een rolladeactie houden voor uw vereniging of een ander doel? En wenst u een heerlijke rollade van een uitstekende kwaliteit? Ook te verkrijgen in luxe geschenkverpakking. Goede marge en netto opbrengst! Interesse? Bel of mail ons gerust voor een snelle levering!

Bart Adriaanse Vleesverwerking
www.bavleesverwerking.nl
Mobiel: 06- 18 67 07 31
Email: info@bavleesverwerking.nl

**begravenisverzorging
Den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken. Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling. Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509
www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

**GERT JAN
KREIJKES**
uitvaartverzorging

dienstbaar in vertrouwen

*ongeacht uw verzekering
verzorgen wij begrafenissen in Rijssen en omstreken*

G.J. Kreijkes Piet Heinstraat 26 7461 EZ Rijssen Tel. 06-51911174 Tel. 0548-520159	G. Pluimers De Steege 1 7462 VA Rijssen Tel. 06-15683351 Tel. 0548-515946
--	---

www.gertjankreijkes.nl

Jantine den Uijl, praktijk voor psychosociale hulpverlening en contextuele therapie - Capelle aan den IJssel

- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedondersteuning
- Verlies - en rouwverwerking
- Weinig zelfvertrouwen, laag zelfbeeld en faalangst
- Andere vragen waar u/ij 'mee zit' en over wilt spreken

In het najaar start D.V. een gespreksgroep voor partners van mannen met een (vermoedelijke) seksverslaving.

Hiernaast bieden wij communicatie, vaardigheids- en huwelijkstrainingen in groepsverband.

Info en aanmelding: www.jantinedenuijl.nl
Telefoon: 06-4385 8508 of 06-1814 3900

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52
www.stolkorgels.nl

Krabbendijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

WAARDEBON **50-PlusPark+**

GOED VOOR EEN GRATIS PERSOONLIJK ALARM

KOM LANGS EN NEEM EEN KIKJE, BATTERIJENWEG 13, 4041 DA KESTEREN

De leukste seniorenwinkel van Nederland!

geldig tot: 01-01-2012 | niet in te wisselen voor contanten

Waarde: €9,95

50-PlusPark Kesteren
Batterijenweg 13
4041 DA Kesteren
0488-48 11 61
info@50-pluspark.nl
www.50-pluspark.nl

ZOJUIST VERSCHENEN

PRAKTISCH VOOR CATECHISANT EN CATECHEET

ds. C. Hogchem

LEESBOEK BIJ DE BELIJDENIS CATECHISATIE

Openbare belijdenis des geloofs is een ernstige zaak; de voorbereiding daarop ook. Het gaat immers over de leer die naar de godzaligheid is!

Dit Leesboek bij de belijdeniscatechisatie kan gebruikt worden naast *de Korte lessen over Kort Begrip* van ds. G.H. Kersten en is bedoeld voor ieder die zich nader wil bezinnen op de behandelde onderwerpen tijdens de belijdeniscatechisatie.

Het is zodanig opgebouwd dat het voor verschillende niveaus bruikbaar is. Aan de orde komen niet alleen de vragen en antwoorden van het Kort Begrip, maar ook datgene wat daarmee in verband staat. Zoals de vragen die gesteld worden bij het afleggen van openbare belijdenis, en het ontstaan van de belijdenisgeschriften. Daarnaast is gewerkt met verduidelijkende voorbeelden en verdiepende opmerkingen.

Geb. 248 blz.

Prijs:

24,50

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

KO1162

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag vóór** de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

IK STEEK GRAAG ZELF DE HANDEN UIT DE MOUWEN

...MAAR IN MIJN SITUATIE IS
HET BETER ALS IEMAND ME
DAAR EEN HANDJE BIJ HELPT.

Soms lukt het niet om zelfstandig aan het werk te gaan of je dagen naar tevredenheid in te vullen. Psychische problemen kunnen hiervan de oorzaak zijn.

stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg

ELEOS DAGBESTEDING EN ARBEID: JIJ KIEST JE RICHTING, WIJ TREKKEN MET JE OP

Kijk voor meer informatie op www.eleos.nl of bel 088-892 02 50. Eleos heeft arbeidstrainingscentra in Dordrecht, Ede, Gouda, H.I. Ambacht, Kapelle, Kootwijkerbroek, Ouddorp, Zwolle en Zwijndrecht.

ELEOS BIEDT OOK BEGELEIDE STAGE EN LEREND WERKEN VOOR JONGEREN.

Bjanssen Begrafenisverzorging

Begrafenisverzorging op de Bevelanden en Tholen

Havikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36

Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begrafenisverzorging-janssen.nl

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

kina
Begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

**BOEDER
HERENMODE**

- businesskostuums
- ambtskleding
- trouwkostuums
- gelegenheidskleding
- rouwkleding
- koorkleding
- verhuur jacquets

Plein 1940 173 | Scherpenzeel

Telefoon (033) 277 01 72

www.boederherenmode.nl

Te koop gevraagd
Theologische boeken
0577-401065

NIEUWE DELEN IN DE SERIE: HISTORISCHE VERHALEN

Deze serie bevat verhalen uit de vaderlandse- of kerkgeschiedenis. Neemt u een abonnement, dan betaalt u slechts 9,95 per deel. Doelgroep: jong en oud.

13,95

**Deel 1
In dienst van de Koning**

A. Vogelaar-van Amersfoort
Uit het leven van ds. G.H. Kersten

13,95

**Deel 2
Het Hoge Huis van Sion**

R. Hoogerwerf-Holleman
De watersnoodramp van '53 op Schouwen-Duiveland

13,95

**Deel 3
De Milde Hand**

R. Hoogerwerf-Holleman
De Tweede Wereldoorlog in de Alblasserwaard

13,95

**Deel 4
Een zwakke dienstknecht**

Jan de Kok
Uit het leven van ds. J.C. Philpot

13,95

**Deel 5
Verlost van Spaanse banden**

R. Hoogerwerf-Holleman
De Tachtigjarige Oorlog in Delfshaven en omgeving

14,95

**Deel 6
Een opgejaagde dienstknecht**

Jan de Kok
Uit het leven van Petrus Datheen (1531-1588)

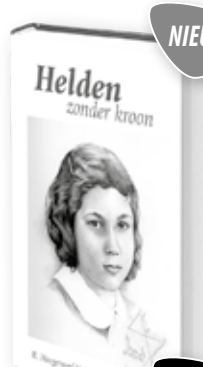

14,95

**Deel 7
Tussen twee rijen van stenen**

R. Hoogerwerf-Holleman
Uittocht van de Joden uit Egypte na de Tweede Wereldoorlog (1945-1970)
Abel Salems, een Egyptische Jood, heeft een eenvoudige kleermakerij in Cairo. Sjaroef, zijn vriend, waarschuwt Abel niet in Egypte te blijven wonen. Maar hij wacht te lang... Verschijnt eind september.

Abonneren kan ook via onze site: zie www.ramshoorn.nl

9,95

**Deel 8
Helden zonder kroon**

R. Hoogerwerf-Holleman
Jodenvervolgung in Amsterdam (1940-1945)
De Joden krijgen het steeds moeilijker in Amsterdam. Duitsers sluiten de Joden op in Jodenwijken en verplichten de Jodenster. Al gauw vinden er razzia's plaats. Een verzetsgroep smokkelt kinderen uit de crèche tegenover de Schouwburg. Maar voor Anne Frank loop het anders af... Na de oorlog komt dat uit. Er zijn veel helden zonder kroon, maar voor Anne Frank komt er een museum. Verschijnt oktober. Na 31 december 13,95

☐ Ja, ik bestel deel 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8 (omcirkel de delen die u wenst)

☐ Ja, ik abonneer mij op deze serie en ontvang graag de delen à 9,95 p.d.

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

Telefoonnr.

Bon, in envelop zonder postzegel, zenden aan:
De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21 Goes
Tel. 0113-221909
info@ramshoorn.nl

www.ramshoorn.nl

verkoopbaar bij de boekhandel